

Inštitút pre výskum
práce a rodiny

Návrh metodiky zberu dát v projektoch housing-first

Darina Ondrušová
Daniel Škobla
Martina Mičicová Ľuptáková

Bratislava, 2023

Inštitút pre výskum
práce a rodiny

Návrh metodiky zberu dát v projektoch housing-first

Darina Ondrušová
Daniel Škobla
Martina Mičicová Ľuptáková

Bratislava, 2023

Výskumná úloha:

Návrh metodiky zberu dát v projektoch housing-first

Hlavná úloha:

Tvorba metodiky vyhodnocovania housing-first projektov a podpora sieťovania organizácií realizujúcich housing-first

Zadávatel' úlohy:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Autori:

Mgr. Darina Ondrušová, PhD., Ing. Mgr. Daniel Škobla, PhD., Mgr. Martina Mičicová Ľuptáková

Uloženie výstupu:

Inštitút pre výskum práce a rodiny, Špitálska 25, 27, 812 41 Bratislava, www.ivpr.gov.sk

Abstrakt:

Cieľom predkladaného materiálu je ponúknuť východiská pre systematický a koordinovaný zber dát v housing-first projektoch na Slovensku, ako podklad pre vyhodnocovanie ich úspešnosti v prevencii a ukončovaní bezdomovectva. V rámci jeho prípravy boli v decembri 2022 – marci 2023 realizované tri konzultačné stretnutia s organizáciami realizujúcimi housing-first projekty. Návrh metodiky okrem iného popisuje ciele a spôsob zberu dát a definuje konkrétne typy dát, ktoré by v housing-first projektoch mali byť zisťované. Patria k nim údaje o organizáciách realizujúcich housing-first projekty, anonymizované dáta o terajšom bývaní či ekonomickej situácii účastníkov/čiek týchto projektov, ako aj údaje o pocítovanej spokojnosti účastníkov/čiek v bývaní a v živote. Dokument tak obsahuje konkrétne položky pre vytvorenie online nástroja zberu dát pri realizácii ďalších housing-first projektov a projektov rýchleho zabývania.

Kľúčové slová:

Housing-first a rýchle zabývanie. Vernosť princípom housing-first. Ukončovanie bezdomovectva. Koordinovaný zber dát. Udržanie si bývania ako kľúčový indikátor úspešnosti.

Abstract:

The aim of this report is to support targeted and co-ordinated data collection in housing-first projects in Slovakia, which would enable evaluation of the effectiveness of these projects in preventing and ending homelessness. The proposal was prepared also on a basis of 3 consultation sessions with the providers implementing housing-first projects, which took place between December 2022 and March 2023. Besides other issues, the proposal of the guidelines describes the main objectives and methods of data collection, and it also defines specific data to be collected. These include data about the providers implementing housing-first projects, anonymised data about various life aspects of the participants of housing-first projects, such as their current housing or economic situation, and data on their overall satisfaction in housing and in life. In this context, the report contains particular items as a starting point for an online data collection tool focused on mapping and evaluating projects of housing-first and rapid re-housing.

Key words:

Housing-first and Rapid Re-housing. Housing-first fidelity. Ending homelessness. Co-ordinated data collection. Housing retention as a key indicator of success.

Ilustračné foto na obálke: Muhsin Rozhan, unsplash.com

Obsah

Úvod	5
Základné terminologické východiská	6
Pribeh a kritériá vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v odbornej literatúre	9
Návrh metodiky: stanovenie cieľov zberu dát	12
Spôsob zberu dát	13
Rozsah a typ zisťovaných údajov	14
Záver	15
Zoznam použitých zdrojov.....	16
Prílohy.....	18
Príloha č. 1: Vstupný dotazník pre vyhodnocovanie úspešnosti housing-first projektov a projektov rýchleho zabývania	19
Modul A: Informácie o organizácii realizujúcej projekt.....	19
Modul B: Informácie o respondentovi (účastníkovi projektu)	24
Modul C: Dotazník pre respondenta/ku – účastníka/čku projektu	33
Príloha č. 2: Dotazník pre vyhodnocovanie úspešnosti housing-first projektov a projektov rýchleho zabývania po 12 a 24 mesiacoch od nasťahovania do bytu	36
Modul A: Informácie o organizácii realizujúcej projekt.....	36
Modul B: Informácie o respondentovi (účastníkovi projektu)	38
Modul C: Dotazník pre respondenta/ku – účastníka/čku projektu	44

Úvod

Rovnako ako v iných európskych krajinách, aj na Slovensku sa postupne realizujú viaceré projekty založené na prístupe housing-first. S pilotným testovaním uvedeného prístupu začali vo svojich projektoch neziskové organizácie poskytujúce služby ľuďom bez domova – o. z. Proti prúdu¹, o. z. Vagus², Nadácia DEDO³, Depaul Slovensko. V roku 2021 začalo takéto projekty realizovať hlavné mesto SR Bratislava a mesto Košice. Okrem toho v roku 2021 MPSVR SR pripravilo výzvu na dopytovo orientované projekty v rámci OP Ľudské zdroje, financovanú prostredníctvom EŠIF, pod názvom Dostupné bývanie s prvkami housing-first⁴. Cieľom výzvy bolo podporiť mimovládne organizácie poskytujúce služby ľuďom bez domova v realizácii projektov housing-first. Do výzvy sa zapojilo 17 subjektov, ktoré v rámci svojich projektov zabývali 105 účastníkov⁵. Spravidla tak ide o malé projekty, s nie viac ako 10 účastníkmi.

Doposiaľ však nebola spracovaná metodika vyhodnocovania housing-first projektov, ktorá by jednak rámcovo charakterizovala definičné znaky prístupu housing-first, ktoré by mali projekty hlásiace sa k tomuto prístupu rešpektovať, a zároveň vytvárala podmienky pre koordináciu zberu dát v týchto menších projektoch, s cieľom vyhodnocovania ich úspešnosti v prevencii a ukončovaní bezdomovectva. S ohľadom na túto skutočnosť začal Inštitút pre výskum práce a rodiny na základe zadania a kontraktu s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR v roku 2022 realizovať výskumnú úlohu zameranú na tvorbu metodiky vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v SR. V rámci jej riešenia sa v decembri 2022 – marci 2023 uskutočnili tri pracovné stretnutia so zástupcami všetkých organizácií realizujúcich projekty housing-first, ktoré mali záujem zúčastniť sa tohto procesu. Cieľom stretnutí bolo diskutovať o potrebnosti, účeloch a možných podobách koordinovaného zberu dát v housing-first projektoch na Slovensku, berúc pritom do úvahy aj skúsenosti iných krajín, osobitne Českej republiky.

Na základe týchto diskusií vznikol predkladaný materiál, v ktorom stručne predstavujeme východiská a návrh metodiky vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v SR. Návrh metodiky okrem iného popisuje ciele a spôsob zberu dát a definuje konkrétne typy dát, ktoré by v housing-first projektoch mali byť zisťované.

Text je členený do piatich častí. V prvej časti približujeme terminologické východiská, o ktoré sa v texte opierame, najmä pojmy housing-first, rýchle zabývanie a ľudia bez domova a v bytovej núdzi. V 2. časti približujeme priebeh a kritériá vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov na základe uskutočnených evaluácií v zahraničí aj v SR, ako východisko pre tvorbu návrhu metodiky. Ďalšie tri časti sa už venujú stanoveniu cieľa vyhodnocovania, vrátane jeho odôvodnenia, návrhu spôsobu zberu dát, ako aj návrhu typu a rozsahu zisťovaných údajov. Napokon sú v dvoch prílohách predstavené konkrétne otázky v rámci prvého zisťovania a následných dvoch opakovaných zisťovaní o projektoch housing-first a ich účastníkoch.

¹ Bývanie – NotaBene (Bratislava): <https://www.notabene.sk/?byvanie>

² Housing Cverna – Vagus. (Bratislava): <https://www.vagus.sk/housing-first-cverna/21/o-programe/>

³ Starostlivé bývanie – Nadácia DEDO. (Košice): <https://www.nadaciadedo.sk/starostlive-byvanie/>

⁴ Bližšie informácie o výzve sú dostupné na: <https://www.itms2014.sk/vyzva?id=15036331-a45a-484f-9b35-435b14e913e6>

⁵ Presný údaj bude k dispozícii po spracovaní výročných monitorovacích správ v r. 2023

Základné terminologické východiská

Vymedzenie pojmov housing-first, rýchle zabývanie a ľudia bez domova je dôležité nielen z hľadiska ich jednotnej interpretácie všetkými užívateľmi Metodiky vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v SR, ale tiež pre posúdenie, či projekty označované ako housing-first skutočne uplatňujú princípy prístupu housing-first. Aj z tohto dôvodu vypracoval európsky panel odborníkov v prístupe housing-first Európsku príručku prístupu housing-first (Pleace, 2016),⁶ ako praktický a komplexný vzdelávací materiál pre poskytovateľov, ktorí majú záujem o uplatňovanie tohto prístupu vo svojich službách. Realizátori projektov housing-first by sa mali pred začiatkom ich implementácie s Európskou príručkou prístupu housing-first dôkladne oboznámiť. Preto na tomto mieste nebudeme podrobne uvádzať všetky náležitosti uplatňovania prístupu housing-first a obmedzíme sa len na predstavenie základných charakteristických znakov a princípov tohto prístupu podľa Európskej príručky (Pleace, 2016).

Kľúčovým charakteristickým znakom projektov založených na bývaní ako prvom kroku, *housing-first* a rapid re-housing (rýchle zabývanie), je to, že nezahŕňajú žiadne formy inštitucionálneho bývania a ľuďom bez domova ponúkajú okamžitý prístup k stálemu cenovo dostupnému bývaniu v nájomných bytoch, v prirodzenom prostredí medzi ostatnými obyvateľmi (Tsemberis, 2010, Busch-Geertsema, 2013).

Hlavné princípy prístupu housing-first sú v Európskej príručke prístupu housing-first zhrnuté nasledovne:

1. Bývanie je ľudské právo (rýchly prístup k štandardnému bývaniu bez prípravy)
2. Možnosť voľby a kontroly pre klienta (možnosť navštíviť byt pred podpísaním zmluvy a v prípade vážnych dôvodov možnosť ho odmietnuť; možnosť podieľať sa na zariadení bytu, usporiadaní nábytku a dekorácii; možnosť voľby a zmeny sociálneho pracovníka)
3. Oddelenie bývania a podpory (sprostredkovaním bytov, ich správou a platbami sa má zaoberať špecifický pracovník, iný ako sociálni pracovníci poskytujúci podporu klientom; nájomná zmluva nemôže byť podmienená plnením individuálneho plánu podpory; bývanie nemôže byť podmienené abstinenciou alebo účasťou na liečebnom/odvykacom/terapeutickom programe)
4. Zameranie sa na zotavenie (vrátane komunitnej integrácie a desegregácie) (minimálne 70 % bytov sa musí nachádzať inde ako v sociálne vylúčených lokalitách s dostupnými nákupnými, zdravotnými a vzdelávacími službami; proces zotavenia by mal byť detailne plánovaný, realistický a odrážať prania klienta; zahŕňať by mal dôležité témy ako zdravie, vzťahy, prácu, dochádzku detí do školy a pod.)
5. Harm reduction (prevencia rizík a minimalizácia škôd spojených s užívaním psychoaktívnych látok (podpora nesmeruje k nutnej abstinencii, ale k redukcii rizík a negatívnych dôsledkov užívania návykových látok)
6. Aktívne zapojenie bez donútenia (garancia osobnej podpory v mieste bydliska klienta aspoň 2-3 hod/týždenne; krízová/pohotovostná linka po pracovnej dobe

⁶ Európska príručka prístupu housing-first je dostupná aj v českom jazyku: <https://housingfirsteurope.eu/wp-content/uploads/2021/11/housing-first-guide-czech.pdf>.

a cez víkendy; program má úspešne prepájať klientov, ktorí potrebujú psychiatrickú podporu, s psychiatrom v komunite)

7. Individuálne plánovanie (rozhodovanie o cieľoch a aktivitách individuálneho plánu vždy prebieha spoločne s klientom)
8. Flexibilná podpora tak dlho, ako je potrebné (neobmedzená dĺžka a dostupnosť podpory, ale cieľ jej znižovania; podpora ukončená po vzájomnej dohode, nie pre „nedostatočnú spoluprácu“).

Východiskom vymedzenia skupiny ľudí bez domova ako cieľovej skupiny projektov housing-first a rýchleho zabývania, podobne ako v iných európskych krajinách, je ETHOS typológia bezdomovectva a vylúčenia z bývania, ktorá bola vypracovaná európskou federáciou organizácií pracujúcich s ľuďmi bez domov FEANTSA⁷, ETHOS typológia zachytáva širokú skupinu ľudí, ktorí čelia zjavnému, ale aj skrytému bezdomovectvu, resp. riziku straty bývania.

ETHOS typológia vychádza z troch oblastí charakterizujúcich domov, ktorými sú:

- Fyzická oblasť - mať primerané bývanie, ktoré môže osoba a jej rodina výlučne užívať;
- Sociálna oblasť - mať priestor pre vlastné súkromie s možnosťou sociálnych vzťahov;
- Právna oblasť - mať oprávnenie užívať dané obydlie (na základe listu vlastníctva, alebo platnej nájomnej zmluvy).

V prípade absencie ktorejkoľvek z troch oblastí charakterizujúcich domov možno hovoriť o vylúčení z bývania, resp. bytovej núdzi, pričom ETHOS typológia rozlišuje 4 koncepčné kategórie bezdomovectva a vylúčenia z bývania – bez prístrešia; bez bývania; neisté bývanie a nevyhovujúce bývanie. Kým prespávanie na ulici bez prístrešia znamená vylúčenie zo všetkých troch oblastí charakterizujúcich domov, osoby bez bývania (spravidla v zariadeniach dočasného ubytovania pre ľudí bez domova, v SR najmä v útulkoch, zariadeniach núdzového bývania a domovoch na polceste) sú vylúčené najmä z právnej a sociálnej oblasti. Zároveň sú obe tieto kategórie jednoznačne definované ako bezdomovectvo. Na druhej strane, kategórie neistého bývania a nevyhovujúceho bývania sú skôr klasifikované ako vylúčenie z bývania, keďže v tomto prípade absentuje zväčša len niektorá z troch uvedených oblastí charakterizujúcich domov. Neisté bývanie pritom zahŕňa situácie ako prechodné bývanie u príbuzných a známych (z dôvodu absencie vlastného bývania), či užívanie obydli bez nájomnej zmluvy a z nej vyplývajúcich práv. Nevyhovujúce bývanie zahŕňa neštandardné, provizórne obydlia, ktoré nespĺňajú národné normy na trvalé bývanie (napr. bez pripojenia na základnú infraštruktúru), ale tiež preplnené obydlia. Jednotlivé koncepčné a operačné kategórie ETHOS typológie bezdomovectva a vylúčenia z bývania sú podrobnejšie predstavené v materiáli „Ľudia bez domova: príprava a realizácia empirického výskumu, analýza nástrojov prevencie a riešenia bezdomovectva“ (Ondrušová a kol., 2015).

V súvislosti s prístupmi založenými na bývaní ako prvom kroku je ďalej potrebné upresniť, že prístup housing-first sa zameriava na ukončovanie bezdomovectva ľudí s vysokou potrebou komplexnej pomoci. Ide o ľudí s dlhodobou alebo opakovanou skúsenosťou bezdomovectva (viac ako 1 rok bez prístrešia), s duševným ochorením a/alebo so závislosťou na návykových látkach⁸ (Pleace, 2016). Účastníkom projektov housing-first sa preto zároveň poskytuje intenzívne poradenstvo podporného tímu, tvoreného sociálnym pracovníkom, odborníkom na liečbu závislostí, pracovníkom na posilňovanie rodinných väzieb, človekom s predchádzajúcou skúsenosťou bezdomovectva

⁷ Viac pozri: <http://www.feantsa.org/>.

⁸ Situácia súčasného výskytu duševného ochorenia a závislosti sa označuje ako duálna diagnóza.

a niektorými ďalšími členmi, ako aj finančná podpora (doplatok na bývanie) tak, aby ich náklady na bývanie tvorili 30 % celkového príjmu domácnosti (Škobla, Ondrušová, Csomor, 2016).

Naproti tomu je systém rapid re-housing (rýchle zabývanie) určený pre klientov s nízkou až strednou potrebou komplexnej pomoci (napr. rodiny s deťmi), ktorí natoľko nepotrebujú podporu tímu odborníkov pri sociálnom začleňovaní po nastáňovaní do bývania, ako pomoc pri sprostredkovaní cenovo dostupného bývania (Pleace et al., 2018). Hlavným cieľom prístupu rapid re-housing je skrátiť obdobie bezdomovectva tým, že ľuďom, ktorí sa ocitli v situácii ohrozenia stratou bývania (napr. z dôvodu dočasnej neschopnosti uhrádzať náklady na bývanie v byte), ktorý užívajú, príp. v zariadení dočasného ubytovania, je ponúknuté nájomné bývanie s nižšími nákladmi na bývanie, príp. iné formy pomoci. Medzi také patrí časovo obmedzená finančná výpomoc na udržanie, resp. zabezpečenie bývania, asistencia pri hľadaní cenovo dostupného bývania, poradenstvo v oblasti manažmentu financií a pod. (Byrne et al., 2015). Ide teda o prístup, ktorý sa uplatňuje v rámci prevencie bezdomovectva, ako aj v období po strate bývania tak, aby sa obdobie bezdomovectva čo najviac skrátilo.

Na overovanie zhody s pôvodným modelom housing-first a jeho princípmi boli vypracované viaceré metodiky, z ktorých je pre slovenský kontext najviac relevantná Metodika hodnotení vernosti pôvodnému modelu housing-first v ČR (Snopek, nepublikované). Podľa tejto metodiky neposudzuje vernosť housing-first projektov pôvodnému modelu externý tím hodnotiteľov, ale pracovníci hodnoteného projektu (s výnimkou pracovníkov, ktorí sa venujú správe bytu a nájomných zmlúv) na základe sebahodnotiaceho dotazníka, pod vedením externého konzultanta. Vytvorenie externého tímu hodnotiteľov je totiž personálne aj finančne náročné. Sebahodnotiaci dotazník pritom využíva vernostnú škálu Gilmera a kol. 2013a a obsahuje 37 otázok, rozdelených do piatich oblastí. Otázky sa napríklad týkajú spôsobu výberu bývania pre účastníkov projektu (pridelenie prvého voľného bytu/posúdenie životnej situácie účastníka/posúdenie životnej situácie a preferencií účastníka/výber bývania účastníkom projektu), podmienok, ktoré musia účastníci splniť pred vstupom do projektu, poskytovaných služieb v prípade straty bývania v projekte, či možností výberu typu a frekvencie podporných služieb samotnými účastníkmi. Pracovníci housing-first projektu, ktorí dotazník vypĺňajú, odpovedajú na jednotlivé otázky na 4-bodovej škále. Čas vyplnenia dotazníka predstavuje približne 90 minút. Za vysokú mieru zhody pôvodnému modelu housing-first sa potom považuje celkové skóre vyššie ako 3,5, stredná miera má hodnoty 3,0-3,4 a hodnoty od 2,9 a menej predstavujú nízku mieru zhody. Nízka miera zhody však primárne neznamená, že projekt je napríklad založený na zásadne odlišnom prístupe (napr. prestupné bývanie), alebo že nie je založený na bývaní ako prvom kroku (ak napríklad ponúka menej intenzívnu podporu a skôr je zameraný na rýchle zabývanie). Vyjadruje mieru zhody s pôvodným modelom housing-first, berúc do úvahy systémové, organizačné aj individuálne faktory, ktoré majú vplyv na fungovanie projektu (napr. dostupnosť voľných bytov, individuálne charakteristiky pracovníkov a účastníkov a pod.).

Z hľadiska priebehu hodnotenia zhody je externý konzultant najskôr prítomný pri vypĺňaní dotazníkov spravidla štyrmi pracovníkmi projektu. Po ich vyhodnotení nasleduje s odstupom niekoľkých dní skupinový rozhovor, zameraný na hľadanie konsenzu v oblastiach, kde sa pri hodnotení jednotliví pracovníci rozchádzali. Následne je externým konzultantom vypracovaná hodnotiaci správa k danému projektu. V každom prípade ide o komplexný hodnotiaci nástroj, ktorý nie je možné v plnom rozsahu premietnuť do navrhovanej metodiky. Stal sa však významnou inšpiráciou pre návrh modulu A – otázok o organizačnom zabezpečení housing-first projektov (bližšie pozri prílohu č. 1).

Priebeh a kritériá vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v odbornej literatúre

V odbornej literatúre už bola vyhodnocovaniu úspešnosti housing-first projektov venovaná značná pozornosť. Výskumy s týmto zameraním jednak podrobne popisujú priebeh zberu dát, ktorý je obvykle pomerne variabilný a závisí napríklad od počtu účastníkov projektu či projektov. Zároveň sa venujú vymedzeniu kritérií hodnotenia úspešnosti. Keďže prístup housing-first má za cieľ ukončovať bezdomovectvo ľudí, ktorým sa poskytuje bývanie s podporou, podľa Európskej príručky prístupu housing-first (Pleace, 2016) je hlavným kritériom hodnotenia úspešnosti housing-first projektov podiel klientov, ktorí si v projekte udržali bývanie aspoň počas jedného roka, pri plnení štandardných povinností nájomcu.

Z hľadiska cieľa zberu dát toto kritérium takisto súvisí s porovnávaním výsledkov v tradičných službách pre ľudí bez domova v tzv. zásluhovom systéme, v ktorom sa ľudia presúvajú z nižších stupňov inštitucionálneho bývania (nocľaháreň) do vyšších stupňov (napr. útulok), až kým nedosiahnu na samostatné nájomné bývanie. Veľká väčšina klientov ostáva na nižších stupňoch inštitucionálneho bývania dlhodobo, príp. sa tam opakovane vracajú po krátkom období bývania u známych. Prístupy založené na bývaní ako prvom kroku sa z hľadiska udržania si bývania účastníkmi projektov v porovnaní s tradičnými službami ukazujú ako úspešnejšie. Zatiaľ čo na najvyšší stupeň bývania dosahuje len približne 30 % klientov tradičných služieb a v niektorých prípadoch len 10-15 % klientov (Kocman, Klepal, 2015), v projektoch housing-first si bývanie spravidla udrží 80 % účastníkov (Tsemberis, 2010). Okrem toho majú projekty housing-first z pohľadu účastníkov aj ďalšie výhody. Napríklad, ak sa situácia klienta zlepšila natolko, že ďalšie podporné služby nepotrebuje, ostáva bývať v prostredí, na ktoré bol zvyknutý; s ukončením poskytovania služby zároveň nemusí meniť svoju adresu a zvykať si na nové prostredie.

Popri miere udržania si bývania môžu byť predmetom hodnotenia úspešnosti housing-first projektov aj ďalšie kritériá. Tie sa môžu týkať zmien v zdravotnom stave, vzťahoch v rodine, ekonomickom statuse, či celkovej pociťovanej spokojnosti. Tu je však potrebné zdôrazniť, že podstatou ukončovania bezdomovectva je, aby každý človek bez domova mal možnosť za poskytnutia primeranej podpory v primeranom čase riešiť svoju situáciu, získať cenovo dostupné bývanie a začleniť sa do života, takže nie je možné očakávať, že každý účastník napríklad získa zamestnanie, najmä ak ide o účastníkov v dôchodkovom veku, s nepriaznivým zdravotným stavom, či na rodičovskej dovolenke (Busch-Geertsema, 2016).

Prehľad uplatňovania housing-first prístupu v Európe ponúka napríklad komparatívna štúdia z 19 krajín (Pleace et al., 2019), vydaná Platformou Housing First Europe, ktorej zisteniam sa okrem iných venovala v materiáli pracovného charakteru Ondrušová (2019). Na tomto mieste predstavujeme niektoré z výskumov, ktoré sú zvlášť relevantné v kontexte prípravy tvorby metodiky vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v SR.

Výskum v programe Rapid Re-housing for Homeless Families Demonstration Program v USA (Wilkins et al., 2014) bol evaluáciou 23 pilotných projektov rýchleho zabývania pre rodiny, podporených federálnou vládou USA, v čom tiež spočíva jeho podobnosť so zámerom vyhodnocovať dáta z viacerých housing-first projektov v SR. Jeho súčasťou boli viaceré výstupy: Hodnotenie procesu – rozdielov v nastaveniach jednotlivých projektov (Burt et al., 2016), hodnotenie výsledkov – na základe výskumu zúčastnených rodín (Finkel et al., 2016), predstavenie nástrojov výberu účastníkov do projektov (Wilkins et al., 2014). Výstup zameraný na nastavenie projektov bol zameraný na zisťovanie typov poskytovanej podpory, ako aj zisťovanie cieľových skupín – ktorým rodinám programy pomáhajú. Uskutočnil sa formou 12 osobných návštev v teréne a 11 telefonických rozhovorov. Semi-

štruktúrované rozhovory boli uskutočnené so zástupcami poskytovateľov, ktorí získali grant na program rýchleho zabývania, ako aj s pracovníkmi, ktorí boli v programe v priamom kontakte s klientmi.

Zber dát pre ďalší výstup, zameraný na hodnotenie výsledkov programu, prebiehal až po jeho uskutočnení, rodiny neboli za účelom výskumu oslovené ešte pred nasťahovaním. Zber dát pre tento výstup bol realizovaný kombináciou analýzy administratívnych dát z informačného systému poskytovateľov HMIS9 – išlo najmä o demografické charakteristiky, zisťovanie zdravotného postihnutia, informácie o príjme pri vstupe a výstupe z programu. Zároveň boli s 200 rodinami uskutočnené telefonické rozhovory cca 1 rok po ukončení poskytovania podpory. Tie boli zamerané na nasledujúce oblasti: štruktúra domácnosti, aktuálne bývanie, príjem a zamestnanie, náklady na bývanie, bariéry v oblasti bývania, vzdelávanie, potravinová bezpečnosť/hlad, vzťahy v rodine, zdravie. Základnou výskumnou otázkou bolo, či je rapid re-housing efektívnym nástrojom pre rodiny, ktoré majú stredne veľké bariéry v prístupe k bývaniu, pričom efektívnosť bola definovaná ako schopnosť rodín neprepadnúť do bezdomovectva a udržať si stabilné bývanie počas 12 mesiacov od ukončenia podpory.

Podobne komplexná kombinovaná metodológia bola využitá aj v rámci EŠIF výzvy 108 z roku 2019 v Českej republike, prostredníctvom ktorej bolo podporených 13 projektov. Súčasťou výskumu v tejto výzve boli tri typy evaluácií. Išlo o hodnotenia vypracované evaluačným oddelením Ministerstva práce a sociálnych vecí (Ďalej len „MPSV“), externé evaluácie a evaluáciu v rámci projektu Platformy pro sociální bydlení.

V evaluácii uskutočnenej MPSV bolo základom dotazníkové zisťovanie s podporenými domácnosťami, kvantitatívna analýza, porovnávajúca zmenu v situácii domácností po vstupe do projektu. S každou domácnosťou boli vyplňané dotazníky po nasťahovaní, po roku a po 2 rokoch od nasťahovania. Anketármi boli kľúčoví pracovníci, vyplnenie dotazníka trvalo cca 1 hodinu. Dotazník sa vždy vyplňal s 1 osobou za domácnosť. Dotazník sa zameriaval na: predchádzajúcu skúsenosť s bytovou núdzou, kvalitu predchádzajúceho bývania, využívanie sociálnej podpory, zdravotný stav, finančnú situáciu, zamestnanie, komunitné začlenenie, otázky týkajúce sa detí a vzťahov s rodinnými príslušníkmi.

Okrem dotazníkového zisťovania vznikli ešte dve prípadové štúdie, ktoré mali za cieľ zmapovať dobrú prax na základe fokusových skupín s pracovníkmi vybraných projektov. Zmapovali zloženie tímov, zabezpečovanie bytov, spoluprácu s bytovým oddelením obce, párovanie bytov a domácností, výber domácností.

Externá evaluácia pozostávala zo zistení z rozhovorov s 30 účastníkmi o prínosoch projektu v rôznych oblastiach života (bývanie, zdravie, vzťahy v rodine, celková spokojnosť a pod.). Rozhovory sa spravidla uskutočnili 1 rok po zabývaní. Evaluácia Platformy pro sociální bydlení bola zameraná na analýzu faktorov úspešnosti a podmienok rozvoja housing-first projektov a pozostávala z rozhovorov s riadiacimi pracovníkmi organizácií realizujúcich housing-first projekty.

Niektoré podobné evaluácie väčšieho počtu housing-first projektov využívali ako nástroj zberu dát aj tzv. Arizonskú maticu sebestačnosti, ktorá sa opiera o hodnotenie sociálnymi pracovníkmi, nie samotnými účastníkmi projektov. Sociálni pracovníci hodnotia na škále posun účastníkov v 18 oblastiach: príjem, zamestnanie, prístrešie, jedlo, starostlivosť o deti, vzdelávanie detí, vzdelanie dospelých, zdravotná starostlivosť, životné zručnosti, duševné zdravie, užívanie návykových látok, rodinné vzťahy, mobilita, zapojenie v komunite, bezpečnosť, rodičovské zručnosti, história dlhov. Hodnotiacia škála pozostáva z piatich stupňov, ktorými sú: 1 = kríza, 2 = ohrozenie, 3 = v bezpečí, 4 = osamostatňujúci sa, 5 = samostatný.

⁹ Homelessness Management Information System

K príkladom výskumov zameraných na jeden housing-first projekt patrí Limerick Youth Housing (Írsko). Kvalitatívny výskum v tomto projekte pre cieľovú skupinu mladých ľudí uskutočnili Lawlor a Bowen (2017), pričom išlo o kombináciu 14 rozhovorov s účastníkmi programu, dvoch fokusových skupín so zástupcami mesta a organizácií zapojených do poskytovania služieb v programe a jedného workshopu s pracovníkmi, ktorí sú v priamom kontakte s účastníkmi programu, kde boli prezentované a prediskutované zistenia z rozhovorov. Rozhovory s účastníkmi programu trvali cca 1 hodinu a obsahovali uzavreté otázky (škály týkajúce sa sebestačnosti či pohody), ako aj otvorené otázky, umožňujúce analýzu naratívov. Týkali sa nasledujúcich oblastí: predchádzajúce skúsenosti s bezdomovectvom (napr. kde účastníci projektu bývali pred príchodom do služby, a či niekedy v minulosti museli prespávať na ulici); trávenie voľného času po vstupe do projektu; skúsenosti s využívaním iných služieb pred a počas zapojenia v projekte; bytová situácia; plány po odchode z projektu.

Iným príkladom je kvalitatívny výskum v rámci brnenského projektu rýchleho zabývania rodín s deťmi, ktorého cieľom bolo ukončenie bezdomovectva 50 rodín s deťmi v bytovej núdzi, žijúcich v ubytovniach či iných formách podštandardného bývania. V rámci kvalitatívneho výskumu (Bartošová a kol., 2018) boli uskutočnené:

- Pološtruktúrované rozhovory s kľúčovými aktérmi (október-november 2016): išlo o 11 rozhovorov, aktérmi boli najmä lokálni politici, zamestnanci magistrátu, zamestnanec manažmentu MVO poskytujúcej podporné služby v bývaní.
- 4 fokusové skupiny s domácnosťami v projekte, uskutočnené mesiac po začatí realizácie projektu, na základe stratifikovaného výberu rodín. Cieľom bolo zachytenie pohľadu rodín prichádzajúcich do projektu s rôznymi skúsenosťami.
- Fokusové skupiny s terénnym tímom: konali sa každé 2-3 mesiace počas trvania projektu. Terénny tím mal 5 pracovníkov a 1 peer pracovníčku. Od októbra 2016 do októbra 2017 bolo realizovaných 5 fokusových skupín.
- Štúdium dokumentov: Evaluačný tím pracoval s internou databázou terénneho tímu, kde sú zaznamenané výkony sociálnej práce z hľadiska frekvencie, intenzity, typu poskytnutej podpory.

Na Slovensku sa šíreniu poznatkov a realizácii výskumov so zameraním na housing-first už niekoľko rokov venuje najmä Inštitút pre výskum práce a rodiny. Teoretické východiská prístupov prestupného bývania a housing-first predstavili Škobla, Ondrušová a Csomor (2016). Csomor (2017) sa venoval porovnávaniu nákladov bezdomovectva a bývania s podporou v Bratislave. Gerbery, Turkovič a Ondrušová (2021) pripravili Záverečnú správu z Registračného týždňa rodín v bytovej núdzi v Košiciach, ktorý bol východiskom pre výber rodín do housing-first projektu Nadácie DEDO a mesta Košice. Ondrušová, Turkovič a Gerbery (2022) spracovali priebežné správy z projektov housing-first v Bratislave a Košiciach.

Registračný týždeň rodín v bytovej núdzi na území mesta Košice, ktorý sa uskutočnil od 24. do 30. mája 2021, je opäť príkladom výskumov, v ktorých zber dát realizujú vyškolení sociálni pracovníci, príp. dobrovoľníci, nie priamo výskumníci. Zber dát počas registračného týždňa prebiehal formou vyplňania dotazníka s rodinami. Dotazník obsahoval 46 otázok, ktoré boli usporiadané v piatich tematických okruhoch: základné informácie o rodine; terajšie bývanie; história bytovej núdze; náklady na bývanie, príjmy a dlhy; zdravie a vybrané socio-demografické údaje.

Naproti tomu boli výskumy v housing-first projektoch v Bratislave a Košiciach z dôvodu malého počtu účastníkov v týchto projektoch realizované ako kvalitatívne výskumy, formou opakovaných

rozhovorov s účastníkmi projektov a fokusových skupín s riadiacimi pracovníkmi, ako aj s pracovníkmi priameho kontaktu. Rozhovory s účastníkmi boli vedené výskumníčkami IVPR a zameriavali sa predovšetkým na nasledujúce tematické okruhy: základné informácie o respondentovi a jeho / jej rodine, história bytovej núdze, vzdelávanie, zamestnanie, náklady na bývanie, príjmy, dlhy, zdravotný stav a prístup k zdravotnej starostlivosti, bežné každodenné aktivity a zručnosti, plány do budúcnosti, pociťovanie stresu a celková spokojnosť so životom.

Fokusové skupiny boli zamerané na hodnotenie práce v projekte a ich cieľom bolo zistiť, akým spôsobom prebiehal výber účastníkov do programu, v čom spočíva podpora poskytovaná účastníkom a v ktorých oblastiach je najintenzívnejšia, akým problémom museli čeliť organizácie / sociálni pracovníci pri nasťahovaní účastníkov a následne v ďalšom období, aké sú silné a slabé stránky týchto projektov aj z hľadiska na systémové faktory, ako napr. možnosti ich financovania.

Návrh metodiky: stanovenie cieľov zberu dát

Návrh metodiky vyhodnocovania úspešnosti housing-first projektov v SR sa opiera o vyššie uvedené terminologické východiská, skúsenosti z výskumov s podobným zameraním podľa odbornej literatúry, ako aj konzultačné stretnutia so zástupcami organizácií realizujúcich housing-first projekty v SR, ktoré boli zmienené v úvodnej časti tohto materiálu. Rozsah a typ zisťovaných údajov pritom, rovnako ako pri iných výskumoch, závisí od cieľov zisťovania, a tiež od kontextu, v ktorom sa bude uskutočňovať. Východiskové podmienky zberu dát, pritom možno zhrnúť nasledovne:

- Návrh vznikol v kontexte pripravovanej Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva do roku 2030, ktorá má za cieľ podporovať v ukončovaní bezdomovstva využívanie prístupu housing-first; zároveň, predpokladá možnosti ďalšej podpory housing-first projektov prostredníctvom EŠIF, pre ktoré by táto metodika potenciálne mohla byť využitá.
- Návrh metodiky nevytvára pre realizátorov housing-first projektov záväzok, ale iba odporúčanie pre zber dát v navrhovanej štruktúre a frekvencii. Celkový obraz o vývoji housing-first projektov, účastníkov a ich úspešnosti tak bude závisieť od ochoty realizátorov projektov zapojiť sa do zberu dát.
- Na druhej strane zástupcovia organizácií realizujúcich housing-first projekty v súčasnosti deklarovali záujem o zber dát na národnej úrovni, aj s ohľadom na skutočnosť, že jednotlivé projekty sú spravidla určené pre malý počet účastníkov, čo je pre hodnotenie úspešnosti housing-first prístupu do značnej miery limitujúce.
- Návrh metodiky sa neviaže ku konkrétnemu súboru projektov so spoločným začiatkom a ukončením, napríklad v rámci jednotlivých výziev dopytovo-orientovaných projektov, hoci vytvára priestor aj pre túto možnosť. Súvisí to so zámerom mať k dispozícii priebežné základné informácie o realizovaných housing-first projektoch a ich účastníkoch, čo vytvára priestor pre cielenejší detailnejší výskum s vybranými účastníkmi podľa potreby. Návrh predpokladá opakovaný zber dát o tých istých účastníkoch v dohodnutých časových intervaloch alebo jednotlivých fázach životného cyklu projektu, tak aby bolo možné sledovať úspešnosť účastníkov pri udržaní bývania a ďalších vybraných kritériách. Preto ho už nebude možné v plnej miere využiť napríklad pri hodnotení úspešnosti housing-first projektov v rámci prebiehajúcej (máj 2023) Výzvy OP ĽZ DOP 2021/4.1.1/01 – Dostupné bývanie s prvkami Housing first

financovanej z prostriedkov EŠIF. Návrh predpokladá, že zber dát o jednotlivých projektoch a účastníkoch by prebiehal v online prostredí, aby sa tak umožnilo priebežné vyhodnocovanie zapojených projektov za SR.

Uvedené východiská do určitej miery ovplyvňujú stanovenie cieľov zberu dát. Dobrovoľnosť zapojenia sa jednotlivých organizácií, ako aj možnosť pripojiť sa k zberu dát kedykoľvek po rozšírení, resp. začiatku nového projektu, napríklad naznačuje, že zber dát v navrhovanej podobe bude skôr umožňovať priebežné prvotné vyhodnocovanie housing-first projektov a ich úspešnosti, s priestorom pre dodatočné kvalitatívne výskumy so zameraním na vybrané aspekty, príp. cieľové skupiny podľa potreby. Ako taký bez ďalšieho zisťovania neumožní porovnanie úspešnosti projektov housing-first s tradičnými službami, keďže dáta z tradičných služieb nebude zisťovať.

Návrh metodiky tak predpokladá nasledovné ciele zberu dát:

- aktualizovaný prehľad o vývoji počtu housing-first projektov a ich účastníkov (napr. za účelom monitoringu plnenia Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva);
- informácie o súlade či nezrovnalostiach v rámci implementácie konkrétneho projektu s ideovými princípmi metodiky housing-first
- vyhodnocovanie úspešnosti housing-first projektov na základe miery udržania si bývania a zmien v ďalších vybraných oblastiach života účastníkov housing-first projektov, vrátane odbúravania predsudkov voči niektorým marginalizovaným skupinám obyvateľstva o ich neschopnosti dobre zvládať bývanie.

Spôsob zberu dát

Z hľadiska spôsobu zberu dát je kľúčovou najmä otázka, či majú byť účastníci housing-first projektov dopytovania priamo, svojimi kľúčovými pracovníkmi, alebo či by bol formulár vyplňaný na základe informácií o účastníkoch, ktoré organizácia realizujúca housing-first projekt získava ako súčasť práce s nimi, pri dodržaní všetkých etických zásad, ktoré sú popísané ďalej v texte. Táto možnosť predstavuje istú paralelu k Informačnému systému sociálnych služieb, v ktorom sa tiež zhromažďujú údaje bez priameho dopytovania klientov.

Výhodou priameho dopytovania je jeho transparentnosť voči účastníkom, ktorí majú presný prehľad, kedy a v akom rozsahu poskytujú informácie o sebe (vždy pri vyplňaní dotazníka). Ďalšou výhodou je možnosť zachytenia ich subjektívnych hodnotení, napr. zmeny v pociťovanej miere stresu v čase po nasťahovaní. K nevýhodám patrí väčšia časová záťaž pre pracovníkov projektu, duplikované zisťovanie niektorých informácií, ktoré už klient organizácii poskytol pri iných príležitostiach, rizikom je aj postupne sa znižujúca ochota klientov odpovedať na otázky prieskumu pri opakovaných zisťovaniach, napr. po dvoch rokoch od nasťahovania do bytu.

Naopak, výhodou sprostredkovania anonymizovaných informácií o účastníkovi prostredníctvom formulára vyplňaného sociálnym pracovníkom by bolo pomerne presné poznanie situácie v SR o projektoch housing-first a rýchleho zabývania a ich účastníkoch, nezávislé od ochoty účastníkov opakovane sa zapájať do zberu dát. Nevýhodou by bola nemožnosť zachytiť subjektívne vnímanie zmien účastníkmi vďaka bývaniu, napr. ich celkovú pociťovanú spokojnosť so životom.

Skúsenosť z ČR, sprostredkovaná na pracovnom stretnutí k tvorbe metodiky v januári 2023, poukazuje na prechod od obsiahleho priameho dopytovania ku kombinácii sprostredkovania

anonymizovaných informácií a krátkeho priameho dopytovania, ku ktorému došlo v aktuálne realizovaných projektoch v rámci EŠIF výziev 007¹⁰ a 101¹¹.

Z hľadiska etických zásad sa zber dát podľa navrhovanej metodiky bude opierať o dva kľúčové princípy:

- princíp dobrovoľnosti – neochota zúčastniť sa výskumu, resp. niektorého z jeho kôl, nemá za následok zmeny podmienok v poskytovaní bývania alebo podporných služieb účastníkovi;
- princíp anonymizovaných údajov – každému účastníkovi projektu bude organizáciou realizujúcou projekt pridelený kód, takže spracovatelia ani užívatelia dát nebudú poznať jeho / jej identitu. Zároveň by bol účastník požiadany o poskytnutie písomného súhlasu s poskytnutím vybraných anonymizovaných informácií za účelom vyhodnocovania housing-first projektov, s možnosťou tento súhlas kedykoľvek odvolať.

Z hľadiska frekvencie sa navrhuje realizovať tri kolá zisťovania: do troch mesiacov po nastťahovaní účastníka do bytu, 12 mesiacov po nastťahovaní a 24 mesiacov po nastťahovaní. Pričom súčasťou formulára o účastníkovi je aj krátka informácia o jeho / jej prípadnom predčasnom odchode z projektu (bližšie pozri Príloha č. 2, Modul B).

Rozsah a typ zisťovaných údajov

Pre vyhodnocovanie úspešnosti housing-first projektov sa navrhuje zisťovať tri typy údajov:

- údaje o organizácii, ktorá účastníkovi v projekte poskytuje podporu, v kontexte posúdenia vernosti/zhody projektov s princípmi housing-first (modul A príloh č. 1 a 2). V tejto súvislosti je nutné poznamenať, že posudzovanie zhody ako také je komplexným procesom, ktorý v rámci tohto zisťovania nie je možné obsiahnuť v celej šírke.
- Anonymizované sprostredkované údaje o účastníkovi, popisujúce základné informácie o respondentovi a jeho/jej rodine, históriu bytovej núdze, vzdelávanie, zamestnanie, náklady na bývanie, príjmy, dlhy, zdravotný stav a prístup k zdravotnej starostlivosti (modul B príloh č. 1 a 2);
- Anonymizované údaje od účastníka, na základe krátkeho dotazníka, popisujúce jeho/jej spokojnosť s bývaním, pociťovanú mieru stresu a celkovú spokojnosť so životom (modul C príloh č. 1 a 2).

Zoznam všetkých navrhovaných otázok v jednotlivých troch moduloch je uvedený v prílohách č. 1 a 2 tohoto materiálu.

¹⁰ Bližšie informácie o výzve Podpora sociálneho bydlení (1) sú dostupné na: <https://www.esfcr.cz/vyzva-007-opz-plus>.

¹¹ Bližšie informácie o výzve Podpora sociálneho bydlení zejména osob z Ukrajiny sú dostupné na: <https://www.esfcr.cz/vyzva-101-opz-plus>.

Záver

Využívanie housing-first prístupu a projektov rýchleho zabývania v prevencii a ukončovaní bezdomovectva na Slovensku si nepochybne zasluhuje pozornosť odbornej aj laickej verejnosti a koordinovaný zber dát o jednotlivých projektoch môže byť v tomto smere jedinečným prínosom. Pre uvedenie metodiky do praxe a zabezpečenie priebežného zberu dát tak, aby čo najviac zodpovedal skutočnému stavu, bude ďalej potrebné určiť subjekt, ktorý bude zodpovedný za spravovanie a vyhodnocovanie databázy anonymizovaných údajov. Takým subjektom môže byť napríklad strešná organizácia poskytovateľov realizujúcich housing-first projekty, ak by došlo k jej vzniku. Rovnako ním môže byť MPSVR SR, či už v kontexte monitoringu Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva do roku 2030, alebo v prípade poskytovania finančnej podpory pre realizáciu takýchto projektov. Môže ním byť aj niektorá z nezávislých výskumných inštitúcií, ktoré majú skúsenosť so spracovaním dát v tejto oblasti. Po finálnom odsúhlasení návrhu metodiky a jej príloh bude možné pristúpiť prakticky k okamžitému zberu dát samotnými organizáciami.

Zoznam použitých zdrojov

Arizona Self-Sufficiency Matrix. Available at:

<https://wthn.communityos.org/cms/files/os007/p/Arizona%20Matrix.pdf>.

Bartošová, I., Černá, E., Ripka, Š. (2018) *Průběžná evaluační zpráva 1: Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing)*. Ostrava.

Burt, M. R., Wilkins, C., Spellman, B, D'Alanno, T., White, M., Henry, M., Matthews, N. (2016) *Rapid Re-housing for Homeless Families Demonstration Programs Evaluation Report, Part I: How they worked – Process Evaluation. April 2016*. Available at: <https://www.huduser.gov/portal/rapid-rehousing-program.html>.

Busch-Geertsema, W. (2013) *Housing First Europe – Results of a European Social Experimentation Project*. European Observatory on Homelessness.

Byrne, T., Treglia, D., Culhane, D., Kuhn, J. & Kane, V. (2015). „Predictors of Homelessness Among Families and Single Adults After Exit From Homelessness Prevention and Rapid Re-Housing Programs: Evidence From the Department of Veterans Affairs Supportive Services for Veteran Families Program.“ *Housing Policy Debate* , pp. 252-275. Available at: <http://dx.doi.org/10.1080/10511482.2015.1060249>.

Csomor, G. (2017) *Porovnávanie nákladov bezdomovectva a bývania s podporou v Bratislave*.

Bratislava : IVPR. Dostupné na:

https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2017/Csomor/analyza_nakladov_bezdomovectva_csomor_vu_2017.pdf.

Finkel, M., Henry, M., Matthews, N., Spellman, B. (2016) *Rapid Re-housing for Homeless Families Demonstration Programs Evaluation Report, Part II: Demonstration Findings – Outcomes Evaluation. April 2016*. Available at: <https://www.huduser.gov/portal/rapid-rehousing-program.html>.

Gerbery, D., Turkovič, Z., Ondrušová, D. (2021) *Závěrečná správa z Registračného týždňa rodín v bytovej núdzi v Košiciach*. Bratislava: IVPR. Dostupné na: <https://ivpr.gov.sk/zaverecna-sprava-z-registracneho-tyzdna-rodin-v-bytovej-nudzi-v-kosiciach-daniel-gerbery-zuzana-turkovic-darina-ondrusova-2021/>.

Gilmer, T., Stefancic, A., Sklar, M. & Tsemberis, S. (2013) „Development and validation of a Housing First Fidelity survey.“ *Psychiatric Services*, 64 (9), 911-914.

Kocman, D., Klepal, J. (2014) *Prostupné bydlenie jako nástroj podpory standardního nájemního bydlení: mechanismy fungování dvou systémů. Závěrečná správa z výskumného projektu* (nepublikované). Agentura pro sociální začleňování.

Lawlor, E., Bowen, N. (2017) „Limerick Youth Housing Evaluation Report.“ *Focus Ireland*. Available at: <https://www.focusireland.ie/wp-content/uploads/2017/06/Limerick-Youth-Housing-Evaluation-2017-Full-Report.pdf>.

Ondrušová, D., Gerbery, D., Fico, M., Filadelfiová, J., Grandtnerová, L., Lorenc, I. (2015) *Ľudia bez domova: príprava a realizácia empirického výskumu, analýza nástrojov prevencie a riešenia bezdomovectva. Závěrečná správa z 1. etapy výskumného projektu*. Bratislava : IVPR.

Ondrušová, D. (2019) *Služby pre ľudí bez domova a projekty housing-first v Európe (Materiál pracovného charakteru / working paper)*. Bratislava : IVPR. Dostupné na: https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2019/Ondrusova/sluzby_hf_europa_2019.pdf.

Ondrušová, D., Turkovič, Z., Gerbery, D. (2022) *Housing-first: priebežné správy z výskumov v Bratislave a Košiciach*. Bratislava: IVPR. Dostupné na: <https://ivpr.gov.sk/housing-first-priebezne-spravy-z-vyskumov-v-bratislave-a-kosiciach/>.

Pleace, N. (2016) *Evropská příručka Bydlení především*. Úřad vlády ČR – Sekce pro lidská práva Agentura (Odbor) pro sociální začleňování. Dostupné na: <https://housingfirsteurope.eu/wp-content/uploads/2021/11/housing-first-guide-czech.pdf>.

Pleace, N., Baptista, I., Benjaminsen, L., Busch-Geertsema, W. (2018) *Homelessness Services in Europe European Observatory on Homelessness Comparative Studies on Homelessness*. Brussels 2018. Available at: [https://www.feantsaresearch.org/public/user/Observatory/Feantsa-Studies_08_v02\[1\].pdf](https://www.feantsaresearch.org/public/user/Observatory/Feantsa-Studies_08_v02[1].pdf).

Pleace, N., Baptista, I., Knutagård, M. (2019) *HOUSING FIRST IN EUROPE: An Overview of Implementation, Strategy and Fidelity*. Brussels: Housing First Europe Hub. Dostupné na: <https://housingfirsteurope.eu/research/2019-housing-first-in-europe-an-overview-of-implementation-strategy-and-fidelity/>.

Snopek, J. *Metodika hodnocení věrnosti původnímu modelu Housing-First, v rámci projektu „Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice“ realizovaného Platformou pro sociální bydlení, z. s. a financovaného z Operačního programu Zaměstnanost (reg. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/19_098/0015290)*. (nepublikované)

Škobla, D., Ondrušová, D., Csomor, G. (2016) *Uplatniteľnosť systému prestupného bývania a „housing-first“ v podmienkach SR*. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny. Dostupné na: http://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2016/Skobla/uplatnitelnost_systemu_prestupneho_byvania_housing_first_vu_2016.pdf.

Tsemberis, S. (2010) „Housing First: Ending Homelessness, Promoting Recovery and Reducing Costs.“ In: Gould Ellen, I. and O’Flaherty, B. (Eds.) *How to House the Homeless*, pp.37-56. New York: Russell Sage Foundation.

Wilkins, C., Burt, M. R., Matthews, N., Spellman, B.: *Rapid Re-housing for Homeless Families Demonstration Program: The Role of Assessment Tools. Brief 2*, November 2014. Available at: <https://www.huduser.gov/portal/rapid-rehousing-program.html>

Prílohy

Poznámka:

Príloha č. 1 je navrhovaná ako vstupný dotazník, ktorý by sa mal vyplniť do troch mesiacov po nastáhaní účastníka/čky do bytu. Z hľadiska počtu otázok a zisťovaných informácií je obsiahlejšia ako príloha č. 2, ktorá je určená pre následné opakované vyplnenie po 12 a 24 mesiacoch po nastáhaní (aj ak už účastník/čka v byte nebýva). Prevažná väčšina otázok v oboch prílohách je identická.

Príloha č. 1: Vstupný dotazník pre vyhodnocovanie úspešnosti housing-first projektov a projektov rýchleho zabývania

Modul A: Informácie o projekte

Poznámka:

Nasledujúce otázky boli navrhnuté s využitím materiálu: Metodika hodnocení věrnosti původnímu modelu housing-first v ČR (Snopek, nepublikované).

Inštrukcie:

- Ak máte v organizácii viaceré housing-first projekty, vyplňte, prosím, túto časť za každý z nich samostatne. Viacerými projektmi sa rozumejú situácie s rozdielnym hlavným zdrojom financovania, alebo spôsobom získavania bytov. Napríklad, časť vašich klientov môže bývať v rámci projektu prevažne financovaného prostredníctvom EŠIF (projekt 1) a ďalšia časť v mestských bytoch, ktoré mesto vyčlenilo pre projekt housing-first (projekt 2).
- Tento modul, prosím, vyplňajte až po nasťahovaní prvých účastníkov do bytov.

Dátum vyplňania:

1. Názov organizácie:
2. Názov projektu:
3. Meno a priezvisko pracovníka vyplňajúceho dotazník:
4. E-mailová adresa pracovníka:
5. Hlavný zdroj financovania služieb podpory pre účastníkov v projekte:
 - a) EŠIF
 - b) VÚC (sociálne služby)
 - c) viaczdrojové financovanie
 - d) iné (uvedte):
6. Počet bytov v projekte (ak pri niektorej možnosti nemáte v projekte žiaden byt, uvedte 0):
 - a) mestské byty, vyčlenené pre housing-first:
 - b) mestské byty všeobecne:
 - c) byty od súkromných prenajímateľov
 - d) byty od developerských spoločností / bytových podnikov:
 - e) iné (uvedte):

7. Na ktoré cieľové skupiny sa projekt primárne zameriava? (možnosť viacerých odpovedí)
- a) v projekte nie sú určené žiadne prioritné skupiny
 - b) jednotlivci
 - c) rodiny (vrátane jednorodičovských)
 - d) ľudia užívajúci alkohol / drogy
 - e) ľudia s poruchou duševného zdravia
 - f) ľudia po ukončení inštitucionálnej starostlivosti (detský domov/CDR, výkon trestu, prepustenie po hospitalizácii)
 - g) iné (uved'te)
8. Aký je momentálny celkový počet účastníkov (domácností, nie osôb) v tomto projekte?
9. Zažilo viac ako 50 % účastníkov projektu bezprostredne pred vstupom do projektu jednu z nasledujúcich situácií? (označte všetky hodiace sa odpovede)
- a) pouličné bezdomovectvo
 - b) prespávanie v nocľahárni
 - c) závažné duševné ochorenie
 - d) hospitalizácia na psychiatrickom oddelení
 - e) škodlivé užívanie návykových látok / závislosť na návykových látkach
10. Ako prebiehal výber účastníkov do projektu?
- a) žrebovaním
 - c) vytipovaním vhodných klientov pracovníkmi organizácie
 - c) iné (uved'te)
11. Aké požiadavky museli účastníci projektu splniť, aby získali prístup k bývaniu (Vyberte všetky hodiace sa odpovede).
- a) absolvovanie pobytu v prechodnom (tréningovom či chránenom) bývaní
 - b) abstinencia od alkoholu alebo drog
 - c) dodržiavanie predpísanej liečby
 - d) prípadné psychiatrické symptómy sú stabilizované
 - e) ochota dodržiavať liečebný plán smerujúci k abstinencii alebo dodržiavaniu predpísanej liečby
 - f) aktívna účasť pri plnení cieľov projektu
 - g) vek
 - h) výška príjmu
 - i) podmienka mať zamestnanie
 - j) súhlas s osobnými návštevami pracovníka projektu
 - k) plnenie podmienok stanovených v bežnej nájomnej zmluve
 - l) iné (uved'te):

12. Na aké oblasti, životné situácie, sa projekt zameriava ponukou služieb? (Aké témy-problémy sa v rámci poskytovania služieb s klientami riešia, aspoň raz. Vyberte všetky hodiace sa odpovede)

- a) služby zamerané na symptómy duševného ochorenia a užívania návykových látok
- b) služby na podporu v bývaní
- c) služby zamerané na fyzické zdravie
- d) služby zamerané na zamestnanosť a vzdelávanie
- e) služby finančného poradenstva
- f) služby zamerané na začlenenie do susedstva, sociálne siete, spiritualitu a voľný čas
- g) služby zamerané na deti (vypíšte, aké)
- h) služby zamerané na osoby zažívajúce násilie zo strany člena domácnosti
- i) iné (uvedzte)

13. Aké služby ponúka projekt v prípade potreby/zájmu účastníkom v oblasti udržania si bývania? (vyberte všetky hodiace sa odpovede)

- a) služby pri nasťahovaní (napr. pomoc pri zariadení bytu, pri sťahovaní, pri používaní vybavenia bytu, pomoc s orientáciou v mieste bydliska, či nakupovaním)
- b) priebežnú podporu v bývaní (napr. mediácia vzťahov v rámci susedstva, riešenie nezhôd, pomoc s orientáciou v mieste bydliska, mediáciu vzťahov s prenajímateľom, pomoc s hospodárením a nakupovaním)
- c) program neponúka žiadne služby podpory v bývaní
- d) iné služby v oblasti bývania (uvedzte):

14. Aké typy psychiatrických služieb sú ponúkané účastníkom projektu? (vyberte všetky hodiace sa odpovede)

- a) projekt nepomáha účastníkom s prístupom k psychiatrickej starostlivosti
- b) projekt poskytuje účastníkom kontakty / odporúčania na miestnych psychiatrov, ale nemá formálne ani neformálne väzby na týchto poskytovateľov
- c) projekt poskytuje účastníkom kontakty / odporúčania na miestnych psychiatrov a má formálne či neformálne väzby na týchto poskytovateľov
- d) projekt ponúka účastníkom sprevádzanie na psychiatrické vyšetrenia
- e) projekt zamestnáva psychiatra, ktorý priamo poskytuje starostlivosť účastníkom
- f) žiadna odpoveď sa nehodí

15. Aké typy služieb sú ponúkané účastníkom, ktorí majú záujem o získanie plateného zamestnania? (vyberte všetky hodiace sa odpovede)

- a) kariérne poradenstvo
- b) sprostredkovanie krátkodobých prác, napr. jednodňových brigád
- c) ponuka platenej práce v housing-first projekte (chránené zamestnanie)
- d) sprostredkovanie bežného zamestnania (práce mimo vašej organizácie)
- e) sprostredkovanie aktivizácie / dobrovoľníctva v rámci prípravy na platené zamestnanie
- f) iné (uvedzte):
- g) projekt neponúka žiadne služby zamestnanosti

16. Aké typy služieb zameraných na sociálne začlenenie sú ponúkané účastníkom projektu? (vyberte všetky hodiace sa odpovede)

- a) nácvik základných sociálnych zručností (napr. neverbálna komunikácia, vedenie rozhovoru)
- b) skupinové voľnočasové aktivity
- c) vytváranie vzťahov s majoritou
- d) iné (uvedte)
- e) žiadne služby zamerané na sociálne začlenenie

17. Do akej miery si účastníci projektu priebežne vyberajú typ, frekvenciu a intenzitu podporných služieb (okrem návštevy kľúčového pracovníka raz týždenne, ak je to potrebné)?

- a) služby sú spravidla vyberané našimi pracovníkmi na základe zisťovania potrieb, s malým či žiadnym ovplyvnením zo strany účastníkov
- b) účastníci môžu do určitej miery vyberať, ovplyvňovať, alebo odmietnuť poskytované služby, rozhodnutie pracovníkov projektu však väčšinou prevláda
- c) účastníci môžu do určitej miery vyberať, ovplyvňovať, alebo odmietnuť poskytované služby, preferencie účastníkov prevládajú
- d) účastníci môžu vyberať, ovplyvňovať, alebo odmietnuť poskytované služby a podporu kedykoľvek, s výnimkou osobnej návštevy pracovníka raz týždenne (ak je takáto frekvencia potrebná).

18. Sú nejaké typy služieb, ktoré by účastníci vášho projektu potrebovali, ale nedokážete im ich poskytovať / sprostredkovať? (Možnosť viacerých odpovedí)

- a) Nie
- b) Áno, služby v oblasti bývania
- c) Áno, psychiatrická starostlivosť
- d) Áno, ostatná zdravotná starostlivosť
- e) Áno, podpora pri hľadaní zamestnania
- f) Áno, riešenie finančnej situácie
- g) Áno, iné (uvedte):

19. Aký je priemerný počet dohodnutých osobných kontaktov domácností s pracovníkom projektu za mesiac? (Uvedte priemerný počet skutočných dohodnutých kontaktov, nie počet kontaktov, ktorý ste predpokladali pri plánovaní projektu)

- a) Menej ako 1
- b) 1
- c) 2-5
- d) 6-10
- e) 11-16
- f) 16 a viac

20. Zamestnáva program plateného peer pracovníka, ktorý poskytuje služby priamo účastníkom?

- a) áno, na čiastočný úväzok
- b) áno, na plný úväzok

- c) áno, viac ako 1 plný úväzok
- d) nie, v projekte nie je zamestnaný peer pracovník

21. Aké typy príležitostí môžu účastníci využiť pre ich zapojenie do fungovania projektu a jeho modifikácií? (označte všetky hodiace sa odpovede)

- a) projekt má formalizovaný proces podávania a vybavovania sťažností, aby každý účastník mohol vyjadriť svoju nespokojnosť
- b) projekt formálne ponúka príležitosti spätnej väzby zo strany účastníkov, napr. v rámci komunitných stretnutí
- c) projekt bežne zahŕňa účastníkov do plánovania, realizačných či poradných výborov
- d) projekt zamestnáva osoby so žitou skúsenosťou na bežných zamestnaneckých pozíciách
- e) projekt zahŕňa účastníkov do riadiacich orgánov
- f) vôbec na to príležitosť nie je

22. Ktorý z nasledujúcich výrokov najviac vystihuje aktivity projektu v momente, keď účastníci stratia bývanie?

- a) projekt neponúka účastníkom iný byt, ani im nepomáha nájsť iné bývanie
- b) projekt neponúka účastníkom iný byt, ale im pomáha nájsť si bývanie
- c) projekt ponúka účastníkom iný byt, ak splnia určité podmienky (napr. strávajú istý čas v bývaní s prísnejším režimom, alebo je v projekte stanovený maximálny možný počet presťahovaní na jedného účastníka)
- d) projekt ponúka účastníkom iný byt, rozhodnutia o ich presťahovaní sú individualizované a podmienky, ktoré musia splniť pred pridelením nového bytu, sú minimalizované
- e) iné (uveďte)

23. Ktorý z nasledujúcich výrokov najviac vystihuje aktivity projektu s ohľadom na poskytované služby v momente, keď účastníci stratia bývanie?

- a) s účastníkmi projektu je v momente straty bývania ukončená spolupráca
- b) s účastníkmi je ukončená spolupráca, existujú ale určité kritériá pre opätovné prijatie do projektu
- c) účastníkom môžu byť aj po strate bývania v prípade záujmu naďalej poskytované podporné služby v rámci projektu, ale spolupráca s nimi môže byť ukončená, ak nespĺnia určité kritériá
- d) účastníkom môžu byť aj po strate bývania v prípade záujmu naďalej poskytované podporné služby v rámci projektu
- e) iné (uveďte)

Modul B: Informácie o respondentovi (účastníkovi projektu)

Inštrukcie k vyplňaniu:

- Túto časť vyplňajte na základe dostupných informácií o účastníkovi/účastníčke projektu, bez potreby priameho dopytovania.
- Tento formulár je určený tak pre jednotlivcov – osoby, ktoré bývajú v byte samy, ako aj pre rodiny, vrátane jednorodičovských domácností.
- Ak v byte žijú viaceré dospelé osoby – manželia/partneri/iné dospelé osoby, ktoré potrebujú osobitnú starostlivosť, vyplňte, prosím, za takúto domácnosť len jeden formulár.
- V úvode bude potrebné zadať kód účastníka, ktorý zabezpečuje jeho/jej anonymitu pre spracovateľov. Tento kód si uschovajte, budete ho potrebovať pri ďalších kolách vyplňania formulára.
- Pridel'te účastníkovi kód, ktorý bude pozostávať z názvu vašej organizácie a ľubovoľného trojciferného čísla. Ak sa projekt realizuje v spolupráci viacerých organizácií, použite názov tej, ktorá konkrétnemu účastníkovi poskytuje podporu v bývaní.

Dátum vyplňania:

Základné informácie

Kód účastníka/domácnosti (názov organizácie, trojciferné číslo):

1. Pohlavie:

- a) žena
- b) muž
- c) iné

2. Rok narodenia:

3. Obec/mesto, v ktorom je účastníkovi/čke poskytovaná podporná služba:

Zloženie domácnosti

4. Má účastník/čka manžela/ku, či partnera/ku?

- a) áno, má manžela/ku
- b) áno, má partnera/ku
- c) nie, nemá

5. Ak má účastník/čka manžela/ku alebo partnera/ku, bývajú v byte spolu?

- a) áno
- b) nie

6. Má účastník/čka alebo jeho/jej partner/partnerka deti? Ak áno, koľko? (vrátane detí, ktoré s nimi momentálne nebývajú, spoločných, alebo len jedného z partnerov, prípadne detí, ktoré sú im zverené do náhradnej starostlivosti)

Počet detí do 6 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

Počet detí od 6 do 18 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

Počet detí od 18 do 30 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

Počet detí starších ako 30 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

6a. Ak účastník/čka alebo jeho/jej manžel/ka, partner/ka majú deti do 18 rokov, bývajú všetky s nimi? Bývajú niektoré z nich v centre pre deti a rodiny/náhradnej starostlivosti?

a) nemá deti do 18 rokov

b) všetky deti do 18 rokov bývajú s nimi

c) niektoré deti do 18 rokov bývajú s nimi (uviesť počet)

d) niektoré deti do 18 rokov bývajú v CDR/náhradnej starostlivosti (uviesť počet)

7. Bývajú s účastníkom v byte nejaké ďalšie dospelé osoby (okrem manžela/ky, partnera/ky)?

a) áno, dospelé deti (uviesť počet)

b) áno, iní príbuzní (uviesť počet)

c) áno, iní bez rodinného vzťahu (počet)

d) nie, s účastníkom v byte nikto ďalší nebýva

8. Očakáva teraz účastníčka, alebo účastníkova manželka/partnerka narodenie dieťaťa?

a) nie

b) áno

9. Má účastník/čka v byte nejaké domáce zvieratko?

a) áno (uved'te aké a počet):

b) nie

Terajšie bývanie

10. V akom type bytu je účastníkovi/čke poskytovaná služba?

a) obecný/mestský nájomný byt

b) nájomný byt od súkromného prenajímateľa / fyzickej osoby

c) nájomný byt prenajatý súkromnou právnickou osobou

d) rodinný dom od súkromného prenajímateľa

e) iné (uved'te)

11. Aký typ zmluvy účastníkovi/čke garantuje možnosť bývať v byte?

- a) nájomná zmluva
- b) podnájomná zmluva
- c) iné (uved'te)

12. Na aké obdobie má účastník/čka podpísanú nájomnú zmluvu?

- a) menej ako 3 mesiace
- b) 3 mesiace
- c) 6 mesiacov
- d) 1 rok
- e) 2 roky
- f) na dobu neurčitú
- g) iné (uved'te)

História bytovej núdze

13. Z akého typu bývania bol účastník/čka prijatý do projektu?

a) vonku na ulici (kanál, stan, park, most...)
b) z nocľahárne
c) z útulku/domova na polceste
d) zo zariadenia núdzového bývania
e) z detského domova/CDR/reedukačného centra
f) zo zariadenia na výkon trestu
g) z liečenia závislosti/oddelenia psychiatrickej starostlivosti
h) z ubytovne
i) od známych alebo príbuzných
j) z prístrešku v osade/záhradnej chatky
k) z iného nevyhovujúceho obydľia (garáž, opustená budova...)
l) iné – uved'te

14. Býval účastník/čka po dovŕšení dospelosti nejaký čas:

	Áno (uved'te počet rokov, napr. 3 mesiace=0,25 roka)	Nie
a) vonku na ulici (kanál, stan, park, most...)		
b) v nocľahárni		
c) v útulku / domove na polceste		
d) v zariadení núdzového bývania		
e) v zariadení na výkon trestu		
f) v zahraničí		
g) v ubytovni		

h) u známych alebo príbuzných z dôvodu absencie vlastného bývania		
i) v prístrešku v osade/záhradnej chatke		
j) v inom nevyhovujúcom obydlí (garáž, opustená budova...)		
k) v obecnom/mestskom nájomnom byte		

15. Ktorá situácia spôsobila účastníkovi/čke bytovú núdzu, stratu bývania? (Možnosť viacerých odpovedí)

- a) rozpad manželstva, partnerstva
- b) nehody v rodine – v rodičovskej či vlastnej
- c) domáce násilie
- d) vystáhanie kvôli zadĺženiu
- e) nepredĺženie nájmu
- f) nedostatok peňazí na udržanie si bývania
- g) predaj alebo darovanie svojho bytu podvodníkom
- h) zničenie či poškodenie príbytku
- i) strata zamestnania
- j) zdravotné problémy
- k) smrť príbuzných, ktorí sa o ňu/neho starali
- l) prepustenie z psychiatrickej starostlivosti či z iného liečenia
- m) prepustenie zo zariadenia na výkon trestu odňatia slobody
- n) bytová núdza nie je dôsledkom krízovej situácie, situácií, nadväzuje na zlé bytové pomery v detstve
- o) iné – uveďte:.....

16. Kedy účastník/čka po prvýkrát stratil bývanie (musel/a ísť bývať k známym, do útulku, alebo nocľahárne, zariadenia pre rodiny, príp. chatky alebo na iné miesto, ktoré nebolo určené na bývanie)?

Bolo to:

- a) Rok, kedy sa to stalo:
- b) Miesto, kde sa to stalo – obec, mesto, mestská časť:.....

17. Býval účastník/čka s rodičmi, resp. aspoň s jedným z rodičov nejakú časť detstva (do 18 rokov):

	Áno (uviesť počet rokov)	Nie	Neviem
V prístrešku/chatrči			
V zariadení pre rodiny v núdzi (útulok, zariadenie núdzového bývania, krízové stredisko...)			

18. Strávil účastník/čka nejakú časť svojho detstva mimo svojej pôvodnej rodiny (mimo rodiny, kde bol prítomný aspoň jeden z rodičov)?

	Áno (uviesť počet rokov)	Nie	Neviem
V detskom domove			
V profesionálnej rodine			
U príbuzných (napr. starých rodičov)			
U adoptívnych rodičov			
Iné (vypíšte, kde respondent/ka vyrastal/a)			

Ekonomická situácia

19. Má účastník/čka nejaký pravidelný príjem, alebo je celkom **bez pravidelného príjmu**? (na príjem partnera/ky sa pýtame v nasledujúcej otázke)

	Áno	Nie
starobný dôchodok (vrátane predčasného)		
invalidný dôchodok		
pomoc v hmotnej núdzi		
Príspevok na nájomné v rámci projektu (nie ako súčasť PvHN)		
rodičovský príspevok		
osobná asistancia/príspevok na opatrovanie		
iný príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím		
výživné		
pravidelná mzda		
iné (uveďte)		
nemá žiadne pravidelnejšie príjmy		

20. Má nejaký pravidelný príjem partner/ka účastníka/čky, alebo iná dospelá osoba, ktorá s ním/ňou býva v byte?

	Áno	Nie
starobný dôchodok		
invalidný dôchodok		
pomoc v hmotnej núdzi		
rodičovský príspevok		
osobná asistancia/príspevok na opatrovanie		
iný príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím		
výživné		
pravidelná mzda		
iné (uveďte)		
nemá žiadne pravidelnejšie príjmy		

21. Aká bola celková výška príjmov domácnosti účastníka/čky v predchádzajúcom mesiaci (v €)?

22. Aké sú terajšie náklady účastníka/čky na bývanie (koľko platia za celú domácnosť)?

Nájomné v eur:

Poplatky za energie v eur:

23. Mal účastník/čka, resp. manžel/ka, partner/ka, v mesiaci pred nastáňovaním do bytu stálu prácu? (možnosť viacerých odpovedí)

a) áno, účastník/čka mal/a stálu prácu

b) áno, manžel/ka, partner/ka mal/a stálu prácu

c) nie, účastník/čka nemal/a stálu prácu

d) nie, manžel/ka, partner/ka nemal/a stálu prácu

24. Mal účastník/čka nejaké zamestnanie v minulom mesiaci? (možnosť viacerých odpovedí)

nie je pracujúci/ca
plný úväzok (na pracovnú zmluvu)
čiastočný úväzok (na pracovnú zmluvu)
pravidelná brigáda (na základe písomnej dohody)
občasné brigády
aktivačné práce/účasť na rekválifikácii
vykonával/a osobnú asistenciu/opatrovanie
predaj NotaBene
iné (uvedte):

25. Mal/a manžel/ka, partner/ka nejaké zamestnanie v minulom mesiaci? (možnosť viacerých odpovedí)

nie je pracujúci/ca
plný úväzok (na pracovnú zmluvu)
čiastočný úväzok (na pracovnú zmluvu)
pravidelná brigáda (na základe písomnej dohody)
občasné brigády
vykonával/a osobnú asistenciu/opatrovanie
predaj NotaBene
iné (uvedte):

26. Má účastník/čka v súčasnosti nejaké dlhy? Ak áno, voči akým subjektom?

a) v banke	1	= u mobilného operátora
b) v nebankovke	2	= na poplatkoch za komunálny odpad
c) v dopravnom podniku	3	= za predchádzajúce bývanie – nájomné, kúrenie, voda...
d) za súčasné bývanie nájomné, kúrenie, voda...	4	
e) na zdravotnom poistení	5	= u príbuzných, kamarátov, známych
f) na výživnom	6	= iné dlžoby - aké:.....
g) nie, neeviduje dlhy	7	= neviem presne, u koho

27. Má účastník/čka v súčasnosti nejakú exekúciu alebo exekúcie?

a) áno, jednu exekúciu	b) áno, viaceré exekúcie	c) nie, neeviduje žiadnu exekúciu
------------------------	--------------------------	-----------------------------------

Rizikové situácie

28. Stalo sa po nasťahovaní do bytu, že:

	Nie	Áno, raz	Áno, opakovane (uvedte počet)	Neviem, nezistujeme túto informáciu
zažil účastník projektu násilie (či už fyzické, psychické, finančné, sexuálne, alebo iné)“ zo strany člena domácnosti				
k niektorému z členov domácnosti bola privolaná záchranka				
domácnosti vznikli dlhy na nájomnom				
došlo k závažnému poškodeniu bytu				
voči domácnosti sa objavili susedské sťažnosti				

28a. Čoho sa susedské sťažnosti týkali (napr. hluk, neporiadok v spoločných priestoroch...):

29. Je nejaká okolnosť, ktorá z Vášho pohľadu kľúčového pracovníka môže v najbližších troch mesiacoch viesť k strate bývania účastníka/čky? (možnosť viacerých odpovedí)

- a) áno, nedostatok finančných prostriedkov na úhradu nájmu
- b) áno, susedské spory
- c) áno, neochota účastníka/čky spolupracovať v rámci podporných služieb
- d) áno, užívanie návykových látok
- e) áno, nepriaznivý zdravotný stav
- f) v byte sa necíti dobre alebo nie je s bytom spokojný
- g) plánuje sa presťahovať k priateľke/priateľovi
- h) iné (uvedte)
- j) nie

Zdravie

30. Má účastník/čka nejaké **dlhodobé ochorenie** či **dlhodobý zdravotný problém** alebo nie? Ak má vážnejšie zdravotné problémy – uveďte aké? Možnosť viacerých odpovedí.

1 = áno, má zdravotné problémy – AKÉ:		2 = nie, nemá vážne zdravotné problémy	
a) problémy so srdcom, tlak	b) cukrovka	c) ťažkosti s dýchaním	d) duševné, psychické problémy
e) otvorené rany, omrzliny	f) rakovina	g) problémy s pohybom	h) kožné problémy (napr. psoriáza)
i) problémové užívanie alkoholu	j) problémové užívanie drog	k) poškodenie sluchu, nedoslýchavosť	l) poškodenie zraku
m) iné (uveďte)			

31. Ak má účastník/čka vážne zdravotné problémy, boli tieto pred vstupom do programu adekvátne liečené? Absolvoval účastník/čka pravidelné lekárske kontroly a mal/a možnosť zabezpečiť si potrebné lieky?

- a) prevažne áno
- b) skôr áno
- c) skôr nie
- d) prevažne nie
- e) netýka sa, účastník/čka nemá vážne zdravotné problémy
- f) neviem

32. Má účastník/čka alebo niektorý člen jeho / jej domácnosti preukaz občana s ŽP?

- a) áno, účastník/čka
- b) áno, jeho/ jej manžel/ka, partner/ka
- c) áno, niektoré dieťa do 18 rokov (uveďte počet)
- d) áno, iná osoba, ktorá s účastníkom/čkou býva v byte (uveďte počet)
- e) nie

Vzdelanie a národnosť

33. Aké má účastník/čka najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

Neukončené základné
Základná škola
Stredoškolské bez maturity (SOU)
Stredoškolské s maturitou
Vysokoškolské
Nevie/nechce odpovedať

33a. Ak s účastníkom/čkou býva partner/ka, aké má najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

Neukončené základné
Základná škola
Stredoškolské bez maturity (SOU)
Stredoškolské s maturitou
Vysokoškolské
Nevie/nechce odpovedať
Netýka sa, účastník/čka býva bez partnera/ky

34. Ak s účastníkom/čkou v byte bývajú deti do 18 rokov, malo pred nastáňovaním do bytu niektoré z nich nepravidelnú školskú dochádzku?

a) áno (uvedte počet detí, ktorých sa to týka)

b) nie

35. Aká je národnosť účastníka/čky? (možnosť viacerých odpovedí)

Slovenská
Rómska
Maďarská
Česká
Ukrajinská
Iná (uvedte)

36. Aká je národnosť jej/jeho manžela/ky, partnera/ky? (možnosť viacerých odpovedí)

Netýka sa, účastník/čka nebýva s manželom/kou, či partnerom/kou
Slovenská
Rómska
Maďarská
Česká
Ukrajinská
Iná (uvedte)

Modul C: Dotazník pre respondenta/ku – účastníka/čku projektu

Inštrukcia pre kľúčového pracovníka:

Nasledujúci dotazník je cennou príležitosťou získať krátku spätnú väzbu o prínosoch projektu pre účastníka/čku (priestor pre zlepšenia dotazník zámerne podrobne nezisťuje, keďže rozhovor s účastníkom/čkou budete viesť Vy, ako pracovník organizácie poskytujúcej podporu v bývaní). Ak by účastník odmietol dotazník vyplniť, vyznačte, prosím, túto možnosť a odošlite formulár s vyplnenými modulmi A a B. Rozhovor s účastníkom/čkou môžete začať napríklad takto:

„Rád/a by som vám položil/a niekoľko otázok týkajúcich sa vašej skúsenosti s bývaním v byte v rámci projektu housing-first: či sa vďaka bývaniu vo vašom živote niečo zmenilo a čo vám táto zmena priniesla. Vaše skúsenosti sú veľmi cenné, môžu pomôcť zlepšovaniu aj vzniku ďalších podobných projektov. Vaše odpovede budú anonymné, nikde sa nebude uvádzať vaše meno. Nebudú mať žiadny vplyv na vaše bývanie. Môžete sa vyjadrovať slobodne a otvorene.“

Kód účastníka (identický, vami pridelený kód ako v module B: (názov organizácie, trojčiferné číslo):

Dátum vyplňania:

Ak účastník súhlasí s vyplnením dotazníka, pokračujeme, ak nie, odošle sa formulár.

1. Ako ste sa cítili, keď ste sa dozvedeli, že sa budete môcť nasťahovať do bytu, v ktorom teraz bývate? (NEČÍTAŤ, iba následne vyznačte odpovede, ktoré najbližšie vypovedajú, čo respondent/ka zmienil/a)

- a) úľava, šťastie
- b) nedôvera, opatrnosť
- c) ľahostajnosť
- d) obavy,
- e) úzkosť
- f) iné (uved'te)
- g) nevie/nechce odpovedať

2. Mali ste pred nasťahovaním do bytu aj nejaké obavy? Ak áno, čoho sa týkali? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpovede, ktoré respondent/ka zmienil/a)

- a) nie, nemal/a som obavy
- b) áno, zo zvykania si na nové prostredie
- c) áno, zo sťahovania a zariadenia bytu
- d) áno, iné (uved'te)
- e) nevie/nechce odpovedať

3. A keby ste mali porovnať vaše terajšie bývanie s tým, kde ste bývali pred nastťahovaním, v čom je hlavný rozdiel? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpovede, ktoré respondent/ka zmienil/a)

- a) mám viac súkromia
- b) je tu väčší pokoj, ticho
- c) cítim sa dôstojnejšie
- d) mám viac slobody
- e) moje deti sú tu pokojnejšie
- f) nemusím sa báť o svoju bezpečnosť
- g) mám svoj domov
- h) iné (uvedte)
- i) nevie/nechce odpovedať

4. Keby ste mali oznámkoval vašu celkovú spokojnosť s terajším bývaním na stupnici od 1 do 10, kde 1 znamená, že ste veľmi nespokojný/á a 10 znamená, že ste veľmi spokojný/á, akú známku by ste dali?

(1 – 10)

5. A keby ste mali rovnako oznámkoval vaše bývanie tesne pred nastťahovaním, akú známku by ste dali?

(1 – 10)

6. Ako zvyčajne trávite svoj voľný čas? (opýtajte sa na každú možnosť)

	Väčšinou	Často	Niekedy	Nikdy
Sledujem televíziu				
Nemám veľa voľného času, venujem sa zamestnaniu/deťom/prácam v domácnosti				
Nemám veľa voľného času, lebo si dávam do poriadku úradné/zdravotné záležitosti				
Chodievam na prechádzky				
Stretávam sa so známymi, s rodinou				
Venujem sa svojej záľube				
Iné (uvedte)				

7. Mali ste za posledný mesiac niekedy pocit, že problémov je tak veľa, že sa to už nedá zvládnuť? Ak áno, ako často? (vybrať jednu možnosť)

- a) nie, ani raz
- b) áno, raz sa to stalo
- c) áno, občas
- d) áno, často
- e) áno, skoro vždy
- f) nevie/nechce odpovedať

8. Komu sa najčastejšie zvyknete zdôveriť, keď vás niečo trápi? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpoveď, ktorú respondent/ka zmienil/a)

- a) pracovník organizácie, ktorá mi poskytuje podporu v bývaní
- b) moji príbuzní
- c) moji priatelia
- d) so svojimi problémami sa nezdôverujem
- e) iné (uved'te)
- f) nevie/nechce odpovedať

9. Máte teraz nejaké obavy, že by ste mohli prísť o toto bývanie?

- a) nie
- b) áno (uved'te, čoho sa týkajú)
- c) nevie/nechce odpovedať

10. Je niečo, s čím teraz vo svojom živote nie ste celkom spokojný/á, čo by mohlo byť lepšie? Ak áno, o čo ide? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpovede, ktoré respondent/ka zmienil/a)

- a) nie, nie je taká oblasť
- b) áno, moje zdravie
- c) áno, moja práca
- d) áno, finančná situácia
- e) áno, samota
- f) áno, iné (uved'te)
- g) nevie/nechce odpovedať

11. A je aj niečo také, s čím nie ste celkom spokojný/á v tomto byte, či v tomto projekte, čo by ste chceli, aby sa zlepšilo? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpovede, ktoré respondent/ka zmienil/a)

- a) nie, so všetkým som spokojný/á
- b) áno, zariadenie bytu
- c) áno, veľkosť bytu
- d) áno, frekvencia návštev pracovníka v byte
- e) áno, iné (uved'te)
- f) nevie/nechce odpovedať

12. Napokon, keby ste mali zhodnotiť tak celkovo, myslíte si, že sa teraz váš život uberá správnym smerom? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpoveď, ktorú respondent/ka zmienil/a)

- a) určite áno
- b) skôr áno
- c) neviem
- d) skôr nie
- e) určite nie
- f) nevie / nechce odpovedať

Príloha č. 2: Dotazník pre vyhodnocovanie úspešnosti housing-first projektov a projektov rýchleho zabývania po 12 a 24 mesiacoch od nasťahovania do bytu

Inštrukcie k vyplňaniu:

Tento formulár slúži na zber dát po 12 a 24 mesiacoch od nasťahovania účastníka/čky do bytu v projekte a pozostáva z troch modulov, ktoré môžete odosielať samostatne.

Modul A: Informácie o projekte

Inštrukcie:

- Ak máte v organizácii viaceré housing-first projekty, vyplňte, prosím, túto časť za každý z nich samostatne. Viacerými projektmi sa rozumejú situácie s rozdielnym hlavným zdrojom financovania alebo spôsobom získavania bytov. Napríklad, časť vašich klientov môže bývať v rámci projektu prevažne financovaného prostredníctvom EŠIF (projekt 1) a ďalšia časť v mestských bytoch, ktoré mesto vyčlenilo pre projekt housing-first (projekt 2).
- Ak od posledného vyplňania došlo k rozšíreniu projektu (zvýšeniu počtu bytov/klientov), za daný projekt sa vyplňa len 1 nasledujúci formulár, s aktualizovaným počtom bytov/klientov.

Dátum vyplňania:

1. Meno a priezvisko pracovníka vyplňajúceho dotazník (v prípade nejasností):
2. E-mailová adresa pracovníka:
3. Názov organizácie:
4. Názov projektu:

5. Hlavný zdroj financovania služieb podpory pre účastníkov v projekte:
 - a) EŠIF
 - b) VÚC (sociálne služby)
 - c) viacdrojové financovanie
 - d) iné (uvedte):

6. Počet bytov v projekte (ak pri niektorej možnosti nemáte v projekte žiaden byt, uvedte 0):
 - a) mestské byty, vyčlenené pre housing-first:
 - b) mestské byty všeobecne:
 - c) byty od súkromných prenajímateľov
 - d) byty od developerských spoločností/bytových podnikov:
 - e) iné (uvedte):

7. Aký je aktuálny počet účastníkov (domácností, nie osôb) v tomto projekte?

8. Aký je aktuálny počet domácností, v ktorých bývajú účastníci samostatne, ako jednotlivci?

9. Aký je priemerný počet osobných kontaktov účastníkov s pracovníkom projektu za mesiac?

a) menej ako 1

b) 1

c) 2-3

d) 4-5

e) 6-10

f) 11-14

g) 15 a viac

10. Zamestnáva program plateného peer pracovníka, ktorý poskytuje služby priamo účastníkom?

a) áno, na čiastočný úväzok

b) áno, na plný úväzok

c) áno, viac ako 1 plný úväzok

d) nie, v projekte nie je zamestnaný peer pracovník

Modul B: Informácie o respondentovi (účastníkovi projektu)

Inštrukcie k vyplňaniu:

Túto časť vyplňajte na základe dostupných informácií o účastníkovi/účastníčke projektu, bez potreby priameho dopytovania.

Tento formulár je určený tak pre jednotlivcov – osoby, ktoré bývajú v byte samy, ako aj pre rodiny, vrátane jednorodičovských domácností.

Ak v byte žijú viaceré dospelé osoby – manželia/partneri/iné dospelé osoby, ktoré potrebujú osobitnú starostlivosť, vyplňte, prosím, za takúto domácnosť len jeden formulár.

V úvode bude potrebné zadať kód účastníka, ktorý zabezpečuje jeho/jej anonymitu pre spracovateľov, ktorý ste uviedli pri prvom vyplňaní formulára. Kód pozostáva z názvu vašej organizácie a ľubovoľného trojciferného čísla. Ak sa projekt realizuje v spolupráci viacerých organizácií, použite názov tej, ktorá konkrétnemu účastníkovi poskytuje podporu v bývaní.

Základné informácie

Kód účastníka/domácnosti (názov organizácie, trojciferné číslo):

Dátum vyplňania:

1. Pohlavie:

- a) žena
- b) muž
- c) iné

2. Rok narodenia:

Pokračovanie účastníka/čky v projekte

Poznámka:

Informáciu o pokračovaní účastníka/čky v projekte v úvode zisťujeme z dôvodu šetrenia vášho času, aby nebolo nutné pred jej zdieľaním vyplňať iné údaje, ktoré už nemáte k dispozícii, alebo sú bezpredmetné.

3. Býva tento účastník/čka naďalej v byte v rámci projektu?

- a) áno, v byte, do ktorého sa pôvodne nastáhoval/a
- b) áno, v inom byte v rámci projektu
- c) nie, nebýva

3a. Ak už účastník/čka v byte nebýva, je to preto, že (vyberte všetky hodiace sa odpovede):

- a) mal/a dlhy na nájomnom
- b) vyskytli sa susedské spory
- c) nebol spokojný s takýmto typom bývania/necítil sa dobre v tomto type bývania
- d) odišiel/a žiť do iného mesta (napr. kvôli novému vzťahu, práci a pod.)
- e) kvôli zhoršenému zdravotnému stavu
- f) došlo k jeho/jej úmrtiu
- g) iné (uveďte)

3b. Ak už účastník/čka v byte nebýva, sú mu/jej v rámci vášho projektu naďalej poskytované podporné služby alebo nie?

- a) áno, všetky, o ktoré má záujem
- b) áno, niektoré
- c) nie, žiadne služby, lebo náš projekt to neumožňuje
- d) nie, žiadne služby, lebo o ne neprejavil/a záujem

Zloženie domácnosti

4. Má účastník/čka manžela/ku, či partnera/ku?

- a) áno, má manžela/ku
- b) áno, má partnera/ku
- c) nie, nemá

5. Ak má účastník/čka manžela/ku alebo partnera/ku, bývajú v byte spolu?

- a) áno
- b) nie

6. Má účastník/čka alebo jeho/jej partner/partnerka deti? Ak áno, koľko? (vrátane detí, ktoré s nimi momentálne nebývajú, spoločných, alebo len jedného z partnerov, prípadne detí, ktoré sú im zverené do náhradnej starostlivosti)

Počet detí do 6 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

Počet detí od 6 do 18 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

Počet detí od 18 do 30 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

Počet detí starších ako 30 rokov (ak nemajú, napíšte 0):

6a. Ak účastník/čka alebo jeho/jej manžel/ka, partner/ka majú deti do 18 rokov, bývajú všetky s nimi? Bývajú niektoré z nich v centre pre deti a rodiny/náhradnej starostlivosti?

- a) nemá deti do 18 rokov
- b) všetky deti do 18 rokov bývajú s nimi
- c) niektoré deti do 18 rokov bývajú s nimi (uviesť počet):
- d) niektoré deti do 18 rokov bývajú v CDR/náhradnej starostlivosti (uviesť počet):

7. Bývajú s účastníkom v byte nejaké ďalšie dospelé osoby (okrem manžela/ky, partnera/ky)?

- a) áno, dospelé deti (uviesť počet):
- b) áno, iní príbuzní (uviesť počet):
- c) nie, s účastníkom v byte nikto ďalší nebýva

8. Očakáva teraz účastníčka, alebo účastníkova manželka/partnerka narodenie dieťaťa?

- a) nie
- b) áno

9. Má účastník v byte nejaké domáce zvieratko?

- a) áno (uvedte aké a počet):
- b) nie

Ekonomická situácia

10. Má účastník/čka nejaký pravidelný príjem, alebo je celkom **bez pravidelnejšieho príjmu**? (na príjem partnera/ky sa pýtame v nasledujúcej otázke)

	Áno	Nie
starobný dôchodok		
invalidný dôchodok		
pomoc v hmotnej núdzi		
Príspevok na nájomné v rámci projektu (nie z PvHN)		
rodičovský príspevok		
osobná asistancia/príspevok na opatrovanie		
iný príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím		
výživné		
pravidelná mzda		
iné (uvedte)		
nemá žiadne pravidelnejšie príjmy		

11. Má nejaký pravidelný príjem partner/ka účastníka/čky, alebo iná dospelá osoba, ktorá s ním/ňou býva v byte?

	Áno	Nie
starobný dôchodok		
invalidný dôchodok		
pomoc v hmotnej núdzi		
rodičovský príspevok		
osobná asistancia/príspevok na opatrovanie		
iný príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím		
výživné		
pravidelná mzda		
iné (uvedte)		
nemá žiadne pravidelnejšie príjmy		

12. Aká bola celková výška príjmov domácnosti účastníka/čky v predchádzajúcom mesiaci (v €)?

13. Aké sú terajšie náklady účastníka/čky na bývanie (za celú domácnosť)?

a) nájomné v eur:

b) poplatky za energie v eur:

14. Mal účastník/čka v minulom mesiaci nejaké zamestnanie? (možnosť viacerých odpovedí)

nie je pracujúci/ca
plný úväzok (na pracovnú zmluvu)
čiasťočný úväzok (na pracovnú zmluvu)
pravidelná brigáda (na základe písomnej dohody)
občasné brigády
aktivačné práce/účasť na rekvalifikácii
vykonával/a osobnú asistenciu/opatrovanie
predaj NotaBene
iné (uvedte)

15. Mal/a manžel/ka, partner/ka v minulom mesiaci nejaké zamestnanie? (možnosť viacerých odpovedí)

nie je pracujúci/ca
plný úväzok (na pracovnú zmluvu)
čiasťočný úväzok (na pracovnú zmluvu)
pravidelná brigáda (na základe písomnej dohody)
občasné brigády
vykonával/a osobnú asistenciu/opatrovanie
predaj NotaBene
iné (uvedte)

16. Má účastník/čka v súčasnosti nejaké dlhy? Ak áno, voči akým subjektom?

a) v banke	b) u mobilného operátora
c) v nebankovke	d) na poplatkoch za komunálny odpad
e) v dopravnom podniku	f) za bývanie – nájomné, kúrenie, voda...
g) na zdravotnom poistení	h) u príbuzných, kamarátov, známych
i) na výživnom	j) iné dlžoby - aké:.....
k) nie, nemal/a dlhy	l) neviem presne, u koho

17. Má účastník/čka v súčasnosti nejakú exekúciu alebo exekúcie?

a) áno, jednu exekúciu	b) áno, viaceré exekúcie	c) nie, nemá žiadnu exekúciu
------------------------	--------------------------	------------------------------

Rizikové situácie v bývaní

18. Stalo sa za posledný rok, že:

	Nie	Áno, raz	Áno, opakovane (uved'te počet)	Neviem, nezistujeme túto informáciu
v domácnosti sa vyskytlo domáce násilie				
k niektorému z členov domácnosti bola privolaná záchranka				
domácnosti vznikli dlhy na nájomnom				
došlo k závažnému poškodeniu bytu				
voči domácnosti sa objavili susedské sťažnosti				

18a. Čoho sa susedské sťažnosti týkali (napr. hluk, neporiadok v spoločných priestoroch...):

19. Je nejaká okolnosť, ktorá z Vášho pohľadu kľúčového pracovníka môže v najbližších troch mesiacoch viesť k strate bývania účastníka/čky? (možnosť viacerých odpovedí)

- a) áno, nedostatok finančných prostriedkov na úhradu nájmu
- b) áno, nepredĺženie pod/nájomnej zmluvy
- c) áno, susedské spory
- d) áno, neochota účastníka/čky spolupracovať v rámci podporných služieb
- e) áno, užívanie návykových látok
- f) áno, nepriaznivý zdravotný stav
- g) iné (uved'te)
- h) nie

Zdravie a vzdelávanie detí

20. Objavilo sa u účastníka/čky za posledných 6 mesiacov nejaké **dlhodobé ochorenie či dlhodobý zdravotný problém** alebo nie? Ak sa vyskytli vážnejšie zdravotné problémy – uved'te aké? Možnosť viacerých odpovedí.

21.

1 = áno, má zdravotné problémy – AKÉ:		2 = nie, nemá vážne zdravotné problémy	
a) problémy so srdcom, tlak	b) cukrovka	c) ťažkosti s dýchaním	d) duševné, psychické problémy
e) otvorené rany, omrzliny	f) rakovina	g) problémy s pohybom	h) kožné problémy (napr. psoriáza)
i) problémové užívanie alkoholu	j) problémové užívanie drog	k) poškodenie sluchu, nedoslýchavosť	l) poškodenie zraku
m) iné (uved'te)			

21. Ak sa u účastníka/čky bezprostredne po nasťahovaní do bytu prejavovalo problémové užívanie návykových látok a/alebo duševné ochorenie (aj nediagnostikované), nastali za posledných 6 mesiacov nejaké zmeny v tejto oblasti?

a) netýka sa, účastník/čka pred vstupom do projektu neužíval/a návykové látky, ani nemal/a duševné ochorenie

b) áno, došlo k zlepšeniu:

1 = znížili sa dávky návykových látok

2 = znížil sa počet hospitalizácií

3 = účastník/čka začal/a používať princípy bezpečného užívania návykových látok

4 = účastník/čka nastúpil/a na substitučnú liečbu

5 = iné zlepšenie (uved'te)

c) áno, došlo k zhoršeniu:

1 = častejšie užívanie návykových látok

2 = v prípade duševného ochorenia častejšie hospitalizácie

3 = iné zhoršenie (uved'te)

d) nie, situácia je približne rovnaká ako pred vstupom do projektu, resp. krátko po nasťahovaní do bytu

11. Ak s účastníkom/čkou v byte bývajú deti do 18 rokov, má v súčasnosti niektoré z nich nepravidelnú školskú dochádzku?

a) áno (uved'te počet detí, ktorých sa to týka)

b) nie

c) netýka sa, s účastníkom/čkou nebývajú deti do 18 rokov

Modul C: Dotazník pre respondenta/ku – účastníka/čku projektu

Inštrukcia pre kľúčového pracovníka:

Nasledujúci dotazník je cennou príležitosťou získať krátku spätnú väzbu o prínosoch projektu pre účastníka/čku (priestor pre zlepšenia dotazník zámerne podrobne nezisťuje, keďže rozhovor s účastníkom/čkou budete viesť Vy, ako pracovník organizácie poskytujúcej podporu v bývaní). Ak by účastník odmietol dotazník vyplniť, vyznačte, prosím, túto možnosť a odošlite formulár s vyplnenými modulmi A a B. Rozhovor s účastníkom/čkou môžete začať napríklad takto:

„Rád by som vám po nejakom čase opäť položil/a niekoľko otázok týkajúcich sa vašej skúsenosti s bývaním v byte v rámci projektu housing-first: či sa vďaka bývaniu vo vašom živote niečo zmenilo a čo vám táto zmena priniesla. Vaše skúsenosti sú veľmi cenné, môžu pomôcť zlepšovaniu aj vzniku ďalších podobných projektov. Vaše odpovede budú anonymné, nikde sa nebude uvádzať vaše meno. Nebudú mať žiadny vplyv na vaše bývanie. Môžete sa vyjadrovať slobodne a otvorene.“

Dátum vyplňania:

Účastník/čka odmietol vyplniť dotazník.

- a) nie, pokračovať ďalej
- b) áno, odoslať formulár

1. Od vášho nastáhovania do bytu už uplynul rok/2 roky. Možno sa za ten čas u vás všeličo zmenilo. Môžete, prosím, zhodnotiť, ako sa zmenila vaša situácia v nasledujúcich oblastiach? Vaša situácia sa za posledný rok: (Použite škálu uvedenú v tabuľke)

	Výrazne zlepšila	Skôr zlepšila	Nezmenila	Skôr zhoršila	Výrazne zhoršila	Nevie/nechce odpovedať
Zdravie						
Užívanie alkoholu						
Užívanie drog						
Práca						
Príjmy, financie						
Zadlženosť						
Vzťahy v rodine						
Trávenie voľného času						
Celková spokojnosť v živote						
Iné (uveďte):						

2. Keby ste teraz mali oznámkovať vašu celkovú spokojnosť s bývaním na stupnici od 1 do 10, kde 1 znamená, že ste veľmi nespokojný/á a 10 znamená, že ste veľmi spokojný/á, akú známku by ste dali?

(1 – 10)

3. Ako zvyčajne trávite svoj voľný čas? (opýtajte sa na každú možnosť)

	Väčšinou	Často	Niekedy	Nikdy
Sledujem televíziu				
Nemám veľa voľného času, venujem sa zamestnaniu/deťom/prácam v domácnosti				
Nemám veľa voľného času, lebo si dávam do poriadku úradné/zdravotné záležitosti				
Chodievam na prechádzky				
Stretávam sa so známymi, s rodinou				
Venujem sa svojej záľube				
Iné (uvedte)				

4. Mali ste za posledný mesiac niekedy pocit, že problémov je tak veľa, že sa to už nedá zvládnuť? Ak áno, ako často? (vybrať jednu možnosť)

- a) nie, ani raz
- b) áno, raz sa to stalo
- c) áno, občas
- d) áno, často
- e) áno, skoro vždy
- f) nevie/nechce odpovedať

5. Komu sa najčastejšie zvyknete zdôveriť, keď vás niečo trápi? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpoveď, ktorú respondent/ka zmenil/a)

- a) pracovník organizácie, ktorá mi poskytuje podporu v bývaní
- b) moji príbuzní
- c) moji priatelia
- d) so svojimi problémami sa nezdôverujem
- e) iné (uvedte):
- f) nevie/nechce odpovedať

6. Máte teraz nejaké obavy, že by ste mohli prísť o toto bývanie?

- a) nie
- b) áno (uvedte, čoho sa týkajú):

7. Je niečo, s čím teraz vo svojom živote nie ste celkom spokojný/á, čo by mohlo byť lepšie? Ak áno, o čo ide? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpovede, ktoré respondent/ka zmienil/a)

- a) nie, nie je taká oblasť
- b) áno, moje zdravie
- c) áno, moja práca
- d) áno, samota
- e) áno, iné (uvedzte)
- f) nevie/nechce odpovedať

8. A je aj niečo také, s čím nie ste celkom spokojný/á v tomto byte, či v tomto projekte, čo by ste chceli, aby sa zlepšilo? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpoveď, ktorú respondent/ka zmienil/a)

- a) nie, so všetkým som spokojný/á
- b) áno, zariadenie bytu
- c) áno, veľkosť bytu
- d) áno, frekvencia návštev pracovníka v byte
- e) áno, iné (uvedzte):
- f) nevie/nechce odpovedať

9. Napokon, keby ste mali zhodnotiť tak celkovo, myslíte si, že sa teraz váš život uberá správnym smerom? (Položiť ako otvorenú otázku, následne vyznačte odpoveď, ktorú respondent/ka zmienil/a)

- a) určite áno
- b) skôr áno
- c) neviem
- d) skôr nie
- e) určite nie